ב"ה • ערב שבת קודש פרשת יתרו • ט"ז שבט ה'תשפ"ה

התקשרות

1588

מצורף גם לשבועון כפר חב"ד

104481 / Holway Donal

התוועדות, י' שבט תשמ"ז

איך צריך להיראות לימוד תורה של בעל-עסק?
התוועדות עם הרבי

מתמודד עם קשיי הבנה? לימוד התורה מותאם עבורך
שיעור בלקוטי שיחות

איך מצליחים לקבוע עיתים לתורה?
מכתב מבואר

כך נחנך ילדים לאהבת תורה שולחן שבת חסידי

צעירי אגודת חב"ד
חב"ד כל הלב לכל אחד

תוכן

03 כאשר מדברים על מעלת עבודת בעלי עסקים בבירור העולם, מתכוונים לבעל עסק כזה שכל שאיפתו היא ללמוד תורה, וממתין הוא בתשוקה לגאולה שיוכל לשבת וללמוד ללא כל הפרעה • **התוועדות עם הרבי**

04 בפרשת השבוע אנו קוראים על מעמד מתן תורה, ועל ההתכוננות האינטנסיבית של בני ישראל לקראת המאורע בימים שקדמו לו. נתבונן היטב בדרך שבה הם התכוננו למתן תורה, ומכך נלמד כיצד אנחנו צריכים לגשת ללימוד התורה • **שיעור בלקוטי שיחות**

14 מה חיפש הרבי הצמח צדק בתוך התנור? ומדוע הקפיד הרבי בליל שבת לעבור לצידו השני של רחוב פרזידנט? חינוך הילדים לאהבת התורה מתחיל בהנהגת ההורים, ב'מסירות נפש' וויתור על עניינים אישיים עבור לימוד התורה • **שולחן שבת חסידי**

16 מדוע היעדר קביעות עיתים לתורה נוגד את ההיגיון? איך קובעים עיתים כאשר מתמודדים עם חוסר סבלנות והתמדה? מה העצה הפרקטית בקביעת הלימוד בשיעור ברבים? ומתי מומלץ לקבוע שיעור של רבע שעה בלבד? – מקבץ מכתבים מהרבי על מעלת קביעות עיתים לתורה והברכות התלויות בה, ועל הדרכים שיסייעו לנו לעשות זאת בהצלחה • **מכתב מבואר**

18 בלימוד התורה קיימים שני שלבים – "לימודי השם" ו"בונייך", שמבטאים שני אופני השפעה של לימוד התורה על העולם. הלימוד באופן של "בונייך" מביא אותנו לזכות הגדולה: "לבנות" וליצור מציאות חדשה בעולם, מציאות של שלום • **אור וחיות**

בשבת הקרובה נזכה לקרוא בתורה את תיאור מעמד מתן תורה ועשרת הדיברות, ולקבל בכך את התורה באופן מחודש ונעלה יותר. זהו זמן מתאים לעסוק בקבלת התורה האישית של כל אחד ואחת מאיתנו, להוסיף בקביעת עיתים לתורה, הן בלימוד אישי והן בשיעורי תורה ברבים.

את הגיליון הנוכחי הקדשנו לנושא לימוד התורה, מתוך נתינת דגש על אופן לימוד התורה של רובם ככולם של בני ישראל, שעובדים את השם באופן של "זבולון" ומקדישים את מרבית יומם לעיסוק בפרנסה.

במדור ה'התוועדות' נתוודע לגישתו של הרבי, כיצד אמור להיראות בעל עסק חסידי ש'מונח' בתורה. במדור 'מכתב מבואר' נוכל למצוא הדרכה מפורטת כיצד נכון לקבוע עיתים לתורה, ועד כמה הדבר נחוץ ומוכרח עבור כל יהודי. ב'שולחן השבת החסידי' נוכל למצוא סיפורים ותוכן מעורר להתוועדות עם בני הבית, כיצד צריך להיראות בית שיש בו אהבת תורה.

במדור ה'שיעור בלקוטי שיחות' נקבל הבנה מחודשת במהות עבודת ההכנה של בני ישראל לקראת מתן תורה, ונסיק מכך גם לגבי ה'גישה' שלנו ללימוד התורה כיום. ובמדור 'אור וחיות' נלמד על פעולת לימוד התורה שלנו, ש"בונה" מחדש את העולם באופן נעלה יותר.

בתפילה שנזכה מהרה ל"תורה חדשה מאיתי תצא", בגאולה השלמה תיכף ומיד.

תמונה מספרת - 13 • וואטס חסידות - 22 • עת לדעת – 24 • לוח חב"ד – 24 • שניים מקרא – 25 • זמנים ושיעורי השבוע – 32

למנוי דיגיטלי ל'התקשרות':
chabadisrael.co.il/alonichabad

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
לחיזוק ההתקשרות **לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל** בהרה"ק רלו"י **מליובאוויטש**
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

צעירי אגודת חב"ד
כל הלב לכל אחד

צעירי־אגודת־חב"ד באה"ק ת"ו
יו"ר: **הרב יוסף־יצחק הכהן אהרונוב**
עורך ראשי: **שלום בלוי** עריכה: **הרב יוסף יצחק מרגליות**
מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד
ISSN 7474-0793 • 6084000 • גיליון 1588
לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com
התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

לזכות הרה"ח משה מאיר הכהן בן חנה להצלחה רבה ומופלגה בעבודת השליחות מתוך בריאות איתנה והרחבה

שיחת שבת מקץ תשד"מ
(תורת מנחם תשד"מ (ב) עמוד 697)

בעל עסק ש'מונח' בלימוד התורה, ברגע שיש לו רגע פנוי הוא רץ למלא את שאיפתו ולעסוק בלימוד

מדברים פעמים רבות אודות המעלה המיוחדת בעבודת השם באופן של זבולון, "מארי עובדין טבין" [בעלי מעשים טובים] שעניינם המיוחד הוא "שמח זבולון בצאתך" - היציאה לעסוק בענייני העולם. החל מקיום המצוות באמצעות הדברים הגשמיים, ועד לעיסוק ב"פרקמטיא" ומסחר, שעל ידי זה פועלים את בירור העולם.

הכוונה בדיבורים אלו על מעלת "זבולון בצאתך", היא ליהודי שעוסק בענייני מסחר מתוך חוסר ברירה. הוא מצידו היה מוכן וחפץ לעסוק בלימוד התורה במשך כל היום כולו. רק שמסיבות שונות (מפני העדר כישרון, או מפני האופן בו נתחנך) אינו יכול למלאות שאיפה זו.

הוא מקדיש אומנם את רוב שעות היום עבור ענייני פרנסה, אך עושה הוא זאת רק מפני ההכרח, כדי לפרנס את בני ביתו, לקיים מצוות צדקה וכיוצא בזה. וכיוון שרצונו הפנימי הוא לעסוק בתורה, הרי משתדל הוא לנצל כל רגע פנוי ללימוד התורה, ביודעו שזוהי מציאותו האמיתית של יהודי.

מאידך, ישנו מי שמונח לגמרי בכל ישותו בענייני העסק. כל טרדתו היא כיצד יצליח 'לסובב' ולהערים על כולם בענייני המסחר.

יודע הוא את מאמר רז"ל "שכר מצווה - מצווה", ושמע אודות ביאור אדמו"ר הזקן ש"משכרה נדע מהותה" [השכר שמקבלים הוא בהתאם למהות העבודה]. וכיוון שעכשיו בזמן הזה עוסק הוא במסחר, מאחל לעצמו ששכרו לעתיד לבוא יהיה שיצליח במסחרו כמה פעמים ככה.

אם היום מצליח להערים ו'לסובב' את כולם [לאחרי ש'מסובב' ומבלבל לעצמו את הראש...], הרי מתאר לעצמו שלעתיד לבוא יצליח 'לסובב' את כל העולם כולו! אם כיום מתנהלת הערמומיות שלו בענייני המסחר באופן של מדידה והגבלה, הרי לעתיד לבוא יהיה הדבר באופן שלמעלה מכל מדידה והגבלה...

הנה, כאמור, לא לבעל עסק כזה היא כוונת הדברים כאשר מדברים אודות מעלת זבולון.

יהודי פשוט בדור הקודם, ועוד מקדמת דנא [מלפני זה], ידע בפשטות שהדבר הכי טוב שיכול להתברך בלבבו הוא, שהקב"ה יזכה אותו בחתן תלמיד חכם! ואם יזכה אותו הקב"ה ב"נשמה חדשה" כך שהוא בעצמו ישתנה ויוכל להיות בדרגת תלמיד חכם, הרי אין לך אושר גדול מזה!

יהודי כזה לא יעלה על דעתו, ששכרו לעתיד לבוא יהיה שיצליח להערים ו'לסובב' את כולם בענייני המסחר. הוא יהודי פשוט שבפשוטים שאינו יודע אודות "שכר מצווה מצווה" וכל הפירושים, ולכן אינו מעלה על דעתו ששכרו לעתיד לבוא יהיה בענייני מסחר בהם התעסק בזמן הזה.

כל התעסקותו בענייני מסחר היא רק מפני ההכרח. מצד פנימיותו הרי הוא 'מונח' בלימוד התורה באופן של "והגית בו יומם ולילה", וממילא מצפה הוא לזמן שלעתיד לבוא, שיקוים הייעוד "ועמדו זרים ורעו צאנכם", והוא יהיה פנוי ללימוד התורה!

לכן, לא זו בלבד שיש לו 'קביעות עיתים' לתורה כפי המחויב מצד הכללים המופיעים בהלכות תלמוד תורה, אלא עוד זאת: כאשר יש לו רגע פנוי הוא ממהר ורץ למלא את שאיפתו לעסוק בלימוד התורה, ביודעו שמציאותו האמיתית היא - לימוד התורה.

אודות עיסוק במסחר באופן כזה אומר רשב"י במסכת מנחות "אפילו לא קרא אדם אלא קריאת שמע שחרית וערבית קיים לא ימוש":

אף שבמשך רוב שעות היום עסוק הוא בענייני מסחר, ואין לו פנאי כי אם לקרות קריאת שמע שחרית וערבית, מכל מקום פוסק רשב"י שעל ידי זה מקיים מה שכתוב "לא ימוש ספר התורה הזה מפיך, והגית בו יומם ולילה". כי גם בשעות שבהם הוא עסוק בענייני המסחר, הרי כל מציאותו מונחת אך ורק בלימוד התורה.

שיעור בלקוטי שיחות

מתנת תורה

בפרשת השבוע אנו קוראים על מעמד מתן תורה, ועל ההתכוננות האינטנסיבית של בני ישראל לקראת המאורע בימים שקדמו לו.

נתבונן היטב בדרך שבה הם התכוננו למתן תורה, ומכך נלמד כיצד אנחנו צריכים לגשת ללימוד התורה.

השיחה המלאה – בלקוטי שיחות, חלק כח, שיחה לראש חודש סיוון

עורכים:
הרב **דויד אולידורט**
הרב **ישראל אריה ליב רבינוביץ**

מתכוננים למתן תורה

במרכז פרשת השבוע שלנו אנו קוראים על מעמד הר סיני, בו ניתנה התורה לעם ישראל מאת הקדוש ברוך הוא. זהו מעמד מכונן וחד פעמי, שמלווה את עמנו מאז ועד היום ומעצב את צביוננו הרוחני ואף יותר מכך.

כאשר אנו קוראים את הפרשה, כדאי ללמוד ברצינות ולשים לב להכנות הרבות שערכו בני ישראל בימים שקדמו למתן תורה. נעשה קצת סדר בפסוקים ובכרונולוגיה של ההכנות, כפי שהתורה מספרת והגמרא מסדרת[1]:

בראש חודש סיון בני ישראל מגיעים להר סיני וחונים למרגלותיו[2]:

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי.

וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינַי וַיִּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר, וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר.

ההכנות המעשיות לקבלת התורה מתחילות למוחרת, ביום **ב' סיון** עם עלות השחר. אז משה רבינו מכין את העם לקראת הבאות. הוא מסביר מה עומד לקרות, ואומר להם שהם עומדים לכרות ברית עם הקדוש ברוך הוא. "אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְּקֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי, וְהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ, וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ".

למחרת, ביום **ג' סיון**, משה כבר מעביר להם הנחיות מעשיות מפורטות. הוא מורה לסמן גבולות מתוחמים סביב ההר, ואוסר עליהם להתקרב אליו: "הִשָּׁמְרוּ לָכֶם עֲלוֹת בָּהָר וּנְגֹעַ בְּקָצֵהוּ. כָּל הַנֹּגֵעַ בָּהָר מוֹת יוּמָת".

ביום הבא, **ד' סיון**, משה מצווה עליהם להיטהר ולטהר את בגדיהם, ולפרוש מנשותיהם למשך שלושת הימים הקרובים. "וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן הָהָר אֶל הָעָם, וַיְקַדֵּשׁ אֶת הָעָם וַיְכַבְּסוּ שִׂמְלֹתָם. וַיֹּאמֶר אֶל הָעָם: הֱיוּ נְכֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים, אַל תִּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה".

בה' סיון משה רבינו בונה מזבח ומקריב עליו קורבן. ביום הזה התקיים גם מעמד ההסכמה של בני ישראל להיכנס בברית עם הקדוש ברוך הוא, בו הם אמרו את הביטוי שהפך לנצחי וסמלי כל כך: "נעשה ונשמע". כפי שהתורה מספרת: "וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי הָעָם וַיָּשֶׂם לִפְנֵיהֶם אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּהוּ ה', וַיַּעֲנוּ כָל הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה".

ואז, בשבת קודש **ו' סיון**, הרגע הגדול מגיע. השם יורד על הר סיני ונותן את התורה: "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר, וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד... וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי אֶל רֹאשׁ הָהָר".

1. שמות, יט, א ואילך. גמרא, שבת, פו, ב ואילך – על פי שיטת חכמים.
2. שמות שם, א-ב.

יום שני א סיוון	יום שלישי ב סיוון	יום רביעי ג סיוון	יום חמישי ד סיוון	יום שישי ה סיוון	שבת ו סיוון
חונים למרגלות הר סיני	הכנה לברית	הרחקה מההר	היטהרות ופרישה	קורבנות, נעשה ונשמע	מתן תורה

להיכן נעלמה ההתרגשות?

נחזור רגע אחורה, ליום הראשון להגעתם של בני ישראל אל היעד. לפי המסופר בתורה, מעבר להגעתם למקום, לא קרה שום דבר מיוחד ביום הזה. את תחילת ההכנות דוחים רק למחרת, לארבעה ימים רצופים של הכנות אינטנסיביות.

מדוע באמת ההכנות למתן תורה לא מתחילות כבר בראש חודש סיוון? חז"ל[3] מספקים הסבר פשוט:

לָא אֲמַר לְהוּ וְלָא מִידֵי, מִשּׁוּם חוּלְשָׁא דְּאוֹרְחָא.

בעברית: משה לא אמר להם דבר, מפאת חולשת הדרך. בבוקרו של אותו יום עצמו בני ישראל נסעו מהתחנה הקודמת שבה הם חנו, ברפידים, והגיעו להר סיני. לכן משה לא ראה לנכון להתחיל בהכנות עוד באותו יום, משום שבני ישראל היו מותשים ועייפים מהדרך. הוא העדיף לאפשר להם להתאושש ולנוח, ולהתחיל בהכנות רק למחרת.

הרבי מתבונן בסיפור המסופר בפסוקים ובדברי חז"ל, ומעלה שאלה פשוטה:

לכאורה, כלל אינו מובן:
ידועים דברי חז"ל[א], שבצאתם ממצרים היו בני ישראל בתשוקה אדירה לקבל את התורה, עד שספרו את הימים שנשארו עד למתן תורה.

ומובן בפשטות, כי ככל שהלך והתקרב יום מתן תורה, כך גדלה בהם תשוקה זו. על אחת כמה וכמה בבואם אל הר סיני, המקום בו תינתן התורה - בוודאי עורר בהם הדבר את הרגש החזק ביותר של תשוקה וציפייה לקבלת התורה[ב].

ובטבע בני האדם, שכאשר יש לאדם געגועים גדולים לאיזה דבר, אזי עייפות הגוף איננה תופסת מקום אצלו, ואין הדבר מעכב אותו מהשתדלותו להשיג את הדבר ההוא. ובפרט כאשר הוא קרוב להשיג את הדבר אליו הוא משתוקק - אזי בוודאי שאינו חש את עייפות הגוף.

ועל כן תמוה, שבהיות בני ישראל "נגד ההר", לאחר כל אותם שבועות וימים של געגועים לקבלת התורה, יתמהמה משה[ג] מלהכין את בני ישראל לקבלת התורה בשל "חולשא דאורחא"?! ויתרה מזו - "לא אמר להו ולא מידי", לא אמר להם משה ולו מילה אחת[ד] בנושא ההכנה לקבלת התורה!

וכן מצידם של בני ישראל: הכיצד הסכימו "לנוח" ולא דרשו ממשה שישמיע להם לפחות דבר כלשהו אודות קבלת התורה?!

ביום שבו נערכת חתונה אצל קרוב משפחה מדרגה ראשונה, או בערב לפני טיסה משפחתית לטיול בחו"ל, ההורים משקיעים אנרגיות רבות כדי לגרום לילדים לנוח כמה שעות לקראת האירוע. אבל לרוב זה לא הולך כל כך בקלות. האדרנלין זורם בעוצמה, ולא בדיוק מאפשר לילדים באמת לנוח ביום הגדול והמרגש שהם כל כך מצפים לו.

אפשר לשער לבד שבני ישראל היו נרגשים לקראת מתן תורה הרבה יותר מהציפייה של הילדים לפני אירוע או טיול משפחתי. מתן תורה היה כל מה שהם ציפו לו, השתוקקו לו, עליו חשבו ובו עסקו כמעט חמישים ימים ברצף, מיום צאתם ממצרים. רק זה עמד בראש מעיינם.

הציפייה הנרגשת שלהם התבטאה בצורה המוחשית ביותר. כמו אדם שלא מסוגל להמתין וסופר את הימים לקראת אירוע חיובי וחשוב בחייו, בני ישראל ספרו את הימים, פשוטו

3. בגמרא שם.

א. "הגדה" הובאה בר"ן סוף פסחים. ועוד (נסמן בלקו"ש חכ"ב ע' 114 הערה 2).

ב. ובפרט עפמ"ש באוה"ח יתרו יט, א. וראה רמב"ן שם.

ג. כ"ה בר"ח שבת שם, דהקב"ה אמר למשה אתם ראיתם גו' בר"ח, ו"ההוא יומא לא אמר להו משה לישראל מידי משום חולשא דאורחא וטרחי". – ולפי פרש"י שם (סע"ב. וכ"כ בפירושו עה"ת יתרו יט, ג) דמשה עלה רק בהשכמה דיום שני, צריך לומר, שהקב"ה לא אמר למשה לעלות בר"ח (ולמסור מידי לבנ"י) משום חולשא דאורחא (רא"ם יתרו שם. וראה בארוכה השקו"ט במפרשי רש"י שם. חדא"ג מהרש"א שם (פז, א ד"ה בתרי) ועוד. ואכ"מ). וראה לקמן הערה ד.

ד. אבל ראה פרש"י שבת פז, א ד"ה לכדתניא (וד"ה ששי) ובמהרש"א שם (וכ"ה בחידושי הר"ן שם בשם הרא"ה).

כמשמעו, מרוב געגוע ותשוקה לקבלת התורה - הרגע בו השם ירד אל ההר וייתן להם את התורה, ותיכרת ביניהם ברית נצח שתהפוך אותם לעמו של הקדוש ברוך הוא, "ממלכת כוהנים וגוי קדוש". אנחנו עושים זאת בעקבותיהם, ומקיימים את מצוות ספירת העומר בספירת הימים מפסח ועד חג השבועות, זמן מתן תורתנו.

אפשר גם להבין שבכל יום שחלף ומתן תורה התקרב, ההתרגשות רק התעצמה וגאתה. ואם נמשיך וננסה לתאר את הרגשות שלהם באותה עת, נוכל בקלות להבין שכשהם כבר הגיעו להר סיני וחנו למרגלותיו, תחושות הציפייה הציפו אותם שבעתיים. הנה הם כבר הגיעו למקום, הם רואים את ההר שבו השם עומד להתגלות אליהם, וכבר יכולים לדמיין וכמעט לחוש ממש את המעמד הנשגב אליו הם מייחלים.

אבל למרבה הפלא, כל ההתרגשות כאילו מתפוגגת. משה רבינו לא קורא להם, וגם הם עצמם לא דורשים ממנו שיספר להם מה עומד לקרות ומה עליהם לעשות כדי להגיע מוכנים. כאילו שכחו לגמרי בשביל מה הם עשו את כל הדרך, הם עסוקים רק בהתאוששות ומנוחה מהעייפות ותלאות הדרך. הם אפילו לא מצפים שמשה יתחיל להניע אותם, ובקלות כזו דוחים את כל ההכנות למחר.

כיצד זה ייתכן?!

תאמרו: אולי לא הייתה ברירה. שמא המסע היה באמת קשה ומפרך, והם פשוט היו מותשים ו'גמורים' ובלתי אפשרי היה להקים אותם ולהתחיל בהכנות? - ובכן, אם בודקים את הפרטים מגלים שהקושי דווקא מתחזק עוד יותר:

ובפרט, שלא הייתה זאת "טירחא דאורחא" גדולה, שאמורה לגרום חלישות גדולה, שכן:

(א) המרחק מרפידים להר סיני איננו גדול[ה].

(ב) ההליכה עצמה לא הייתה כרוכה בטרחה יתרה, שכן עניני הכבוד הלכו לפניהם ו"כל הנמוך מגביהו וכל הגבוה משפילו", כך שההליכה הייתה בדרך מישור.

(ג) ראש חודש סיון חל ביום שני[ו], בסמיכות למנוחה שלמה[ז] של שבת[ח].

על פי דברי המפרשים, המרחק מרפידים להר סיני לא עולה על שבעה קילומטרים. זה עניין של שעה וחצי הליכה. גם אם מדובר על הליכה מסורבלת ואיטית יותר, בהתחשב במשאות שהם נאלצו לסחוב, כולל הילדים הקטנים - זה לא יותר מכמה שעות. הם כבר מורגלים בהליכה במדבר, וזה בסך הכול מסע קצרצר ביותר מבחינת מרחק גיאוגרפי.

מה גם שהודות לעניני הכבוד שליוו אותם לאורך כל הדרך, לא היו להם קשיי הליכה מיוחדים. הדרך לא הייתה מפותלת, לא היו להם עליות קשות לטיפוס ולא בורות ומכשולים שעיכבו את ההליכה. העננים יישרו את הדרך, והפכו אותה למישורית ונוחה להליכה.

נוסיף לכך את העובדה שלפני המסע הם הספיקו לנוח במשך שבת שלמה. בשבת הם לא הלכו, ורק נחו. כך שגם אם המסע עצמו קצת מעייף, הם לא באו אליו לאחר 'מסע כומתה' מפרך אלא בכוחות רעננים אחרי מנוחה.

אם כך, איזו סיבה הייתה להם לבזבז יום שלם על מנוחה? למה הם התעכבו ביום שלם לפני שהתחילו בהכנות לקראת הדבר האמיתי שהם כה השתוקקו לו?

חוכמה אלוקית

כדי להבין את הדברים, עלינו להגביה את מבטנו ולעיין בעצם המושג של נתינת התורה מאת השם, ובהתאמה - גם בעצם המושג של לימוד התורה.

נקרא את הדברים תחילה בלשונו של הרבי:

במתן תורה נתן הקדוש ברוך הוא את התורה לפי אופן וכוח הנתינה שלו. ועניין

ה. ראה רמב"ן בשלח יז, ה. ראב"ע בפי' הקצר שם (ושם, ט). אברבנאל שם (ובפ' יתרו שם בסוף פירושו עה"פ ויסעו מרפידים גו').

ולהעיר שלחד מ"ד (שבת פז, ריש ע"ב) לא באו למדבר סיני ביום שנסעו מרפידים (ראה רש"י שם ד"ה למסען) – היינו שנסעו בר"ח רק מקצת הדרך. וראה חדא"ג מהרש"א שבהערה ג.

אבל בראב"ע יתרו שם (סוף פסוק א) דמרפידים לה"ס "הי' רב יותר ממרחק כל מסע" – הובא ברלב"ג שם, וממשיך: ועכ"ז הגיעו במדבר סיני ביום ההוא בעינו ולזה חנו שם במדבר שלא להטריחם יותר מן הראוי ואחר שכבר חנו שם זמן מה שבו לחנות נגד ההר. ואכ"מ.

ו. מכילתא בשלח יג, כא. ספרי ורש"י בהעלותך י, לד.

ז. לדעת רבנן (שבת שם רע"א).

ח. למ"ד (שבת שם ריש ע"ב) דבמרה "אתחומין נמי איפקוד".

ט. שכבר נצטוו עלי' לפני זה במרה (שבת שם. סנהדרין נו, ב. מכילתא ורש"י בשלח טו, כה. רש"י משפטים (כד, ג), ואתחנן (ה, יב). ועוד).

זה איננו התרחשות חד פעמית, כי אם בנתינת התורה 'נתן' הקדוש ברוך הוא את עצמו, כביכול, בתורה.

כך שבשעה שיהודי לומד תורה, בכל זמן שיהיה, צריך הלימוד להיות בהקדמת האמירה והברכה "נתן לנו את תורתו", "אותי' אתם לוקחים".

המעלה של "אותי אתם לוקחים" איננה מושגת באמצעות הכוחות האישיים של הלומד, אלא היא מגיעה מלמעלה, מאחר ש"נתן לנו את תורתו".

ועניין זה קשור עם הלב היהודי, שכן בפנימיות ונקודת הלב היהודי מאירה ה'יחידה' שבנפש[יא], הנעלית לגמרי מהשגה וטעם ודעת, ובנקודה זו קיימת אצל כל יהודי האמונה בקדוש ברוך הוא שלמעלה מטעם ודעת[יב].

בשונה מרוב ככל המצוות, המסתכמות במעשה מסוים או פעולה ספציפית, לימוד התורה הוא מצווה שאין לה גבול ואין לה סוף. וזאת מפני שהיא אלוקית וקדושה בעצם מהותה, וכמו הקדוש ברוך הוא עצמו - גם היא אינסופית.

רק כדי להקיף את הספרים היסודיים ביותר בתורה בלבד - התנ"ך, המשנה והתלמוד, ללא כל פירושים נוספים - נדרשות שנים על גבי שנים של לימוד מייגע. אם רוצים להתקדם לפסיקת הלכה, מדובר על כמות כפולה ומכופלת של חומר. ואם נרצה להתחיל להתעמק ולהבין את הסיבות וההיגיון שמאחורי הקלעים, כאן כבר מדובר על יבול אדיר של ספרים שספק עם אדם רגיל יכול אפילו **לקרוא** במשך כל ימי חייו.

ביטוי מאפיין באידיש קורא ללימוד התורה "שטייגען". כלומר, התעלות ושגשוג. תלמידי חכמים מופלגים יושבים במשך עשרות שנים, לומדים, מתעמקים ומתמידים, קונים לעצמם ידיעות בגמרא ובהלכה, ובכל זאת יש להם עוד הרבה-הרבה לאן להתקדם. התורה היא מים שאין להם סוף.

כל זה, רק בחלק ה'נגלה' של התורה. אם נרצה לגשת לחלק ה'דרוש', למדרשים ואגדות חז"ל, לפרפראות שנאמרו על כל פסוק ומילה בתורה או במשנה, היקף החומר יכפיל את עצמו. ועוד לא נגענו בפנימיות התורה, תורת הקבלה והחסידות, שהיא רובד עמוק ועדין יותר של התורה כולה, ולימודה באופן מעמיק דורש מאמץ שכלי רב יותר, ריכוז מסוג אחר לגמרי וגם נטייה נפשית אחרת.

לאור זאת, אנו עומדים נפעמים אל מול גדולי ישראל שאכן שלטו בכל החומר וידעו את כל התורה כולה לעומקה ולרוחבה. אם מדובר בדורות הראשונים על התנאים והאמוראים הקדושים, בדורות המאוחרים יותר על הרמב"ם או מרן הבית יוסף, וגם בדורות האחרונים לא חסרות דוגמאות.

ברור כשמש שהישג זה של ידיעה אמיתית בתורה הוא הישג על-אנושי. ברור שאותם צדיקים קדושים הצליחו להשיג זאת לא רק בגלל גאונותם, אלא גם ובעיקר בגלל עבודת השם הנעלית שלהם. גדלותם בתורה הולכת יד ביד עם יראת השמיים העצומה, ההידור בקיום המצוות ואהבת השם ששררה בליבם, תוך ניתוק מוחלט מכל מה שיש לעולם הזה להציע.

גם יהודים שאינם "חד בדרא", שמקדישים את עצמם ללימוד תורה, כמו בחורי ישיבות ואברכי כוללים 'רגילים', לא יכולים להגיע להישג אמיתי בתחום אחד בתורה מבלי השקעה של שנים רבות, הידור בקיום המצוות, יראת שמיים חזקה וויתור על תאוות העולם.

גם מי שלא זכה להקדיש שנים מחייו ללימוד תורה, נושא בליבו שאיפה שבניו יהיו תלמידי חכמים. לכן הוא מחנך אותם מגיל קטן על טהרת הקודש, שיהיו מעודנים וטהורים יותר, שיאכלו רק מאכלים כשרים ויראו רק מראות טהורים וקדושים - כל זה כדי שיוכלו להגיע להישג אמיתי בתורה הקדושה.

ואם מדברים על שאיפה, הרי היא קיימת למעשה אצל כל יהודי עובד השם. לא להסתפק בשיעור שם ושיעור פה, אלא להגיע להישגים ממשיים: לסיים מסכת שלמה, ללמוד בעיון ספר חסידות שלם, להכיר סוגיה על בוריה, להיבחן על נושא שלם בהלכה. הדבר תמיד כרוך גם בעבודה עצמית, בוויתור על חלומות אחרים ושאיפות אחרות.

י. ל' התנחומא אמור יז. וראה שמו"ר פל"ג, א. שם, ו. ועוד. – וראה תניא פמ"ז.

יא. ראה לקו"ש שם ע' 119. וש"נ.

יב. ראה תניא פי"ח-יט.

אך כל זה הוא רק צד אחד של מצוות לימוד התורה. זהו הצד שמבטא את ההישג האישי והלימודי של יהודי הלומד תורה ואת השגשוג הרוחני שלו, שכאמור, כרוכים זה בזה.

אך בלימוד תורה יש גם צד שני, והוא - שבתוך התורה נמצא **הקדוש ברוך הוא בעצמו**. כך נאמר בזוהר הקדוש: "הקדוש ברוך הוא ותורתו - דבר אחד הם".

המשפט הזה מיד גורם לנו להרים גבה: אם הקדוש ברוך הוא נמצא בתורה, איך אנחנו בכלל יכולים להבין ולו פסוק אחד בה? הרי השם הוא אינסופי ונשגב מאיתנו כל כך. כמו שאי אפשר לתפוס סברה שכלית במזלג, כמו שאהבת אבא לבן אי אפשר להכניס לקופסת נעליים, ברור שאי אפשר להכניס את הקדוש ברוך הוא אל תוך המוח המצומצם שלנו, גאוני ונעלה ככל שיהיה!

ובכן, העובדה שהקדוש ברוך הוא 'הכניס את עצמו' בתורה, ובכל זאת התורה נותרת חוכמה שכלית שאותה אנחנו יכולים להבין - היא אכן פלא, שנעשה אך ורק בכוחו הבלעדי של הקדוש ברוך הוא. בדיוק לכן התורה נקראת "מתנה", כדי לומר לנו: את האלוקות שבתורה איננו משיגים בכוחות עצמנו, אלא זוהי מתנה שהשם מעניק לנו.

יש כאן תובנה עמוקה ביותר. מבחוץ - זה נראה כמו אינטלקט. משהו שלומדים, שצריך להתרכז בו ולהתאמץ כדי להבין, שאפשר להתעמק בו ולהבין עוד יותר טוב ועוד יותר טוב. אבל כל זה רק מעטפת. הפנים, התוך של התורה הוא האלוקות עצמה, שנמצאת בתוך ההלכות, הפסוקים והסיפורים שבתורה, ואותה אי אפשר בכלל לתפוס בעזרת שכל.

זה למעשה מה שקרה במעמד הר סיני. במתן תורה נתן לנו הקדוש ברוך הוא לא רק את ה'שכל' של התורה, אלא הרבה מעבר לכך: הוא נתן לנו את עצמו, את האפשרות להתחבר אליו כשקוראים פסוק או לומדים משנה. ומאז מתן תורה, בכל פעם שיהודי לומד תורה, הוא מכניס לתוך השכל וההבנה שלו את אורו של הקדוש ברוך הוא.

במילים פשוטות, כאשר יהודי מתייגע ללמוד ולהבין הלכה ברמב"ם היומי, כאשר נערה בבית הספר העל-יסודי מתאמצת להבין את פירוש רש"י מתוך החת"ת, מתרחשים שני דברים במקביל: מצד אחד, מדובר כאן על צעד אחד קטן בלימוד התורה האינסופית, טיפה אחת מתוך אוקיינוס אינסופי של תורה. אך מצד שני, אותו לומד או לומדת פוגשים ברגעים אלו את הקדוש ברוך הוא עצמו, בכל קומה של הבנה בה הם אוחזים.

מה מאפשר לנו ומכין אותנו לקלוט את אותו אור אלוקי שבתורה? בעוד הבנת התורה תלויה בכישורים, באינטליגנציה ובמאמץ - החיבור לאלוקות שבתורה היא כוח של הנשמה. בכל נשמה יהודית פועל 'חיישן' רוחני שמזהה את האלוקות שבתורה ומכיל אותה אל תוך הנפש.

לסיכום: בתורה ישנם שני רבדים מקבילים. יש את החלק של התורה שעל פני השטח, אותו תופסים בעזרת עבודה רוחנית, יראת שמיים ולימוד אינטנסיבי. והחלק השני הוא האור האלוקי הנעלה שמסתתר בתוך החוכמה שבתורה, שהיא מתנה שמוענקת מלמעלה ומי שתופס אותה הוא רכיב רוחני מותאם בנשמה.

קדושת התורה[4]

חג החנוכה תר"ה, בחצרו של הרבי הצמח צדק מליובאוויטש. לעת ערב, יושבים החסידים שבאו אל הרבי להתוועדות חסידית. בראש השולחן מסובים שניים מזקני החסידים, רבי אייזיק מהומיל ורבי אייזיק מויטבסק, שזכו בימי בחרותם להסתופף בצילו של האדמו"ר הזקן.

רבי אייזיק מויטבסק לא נולד בבית חסידי. כנער וכבחור צעיר, למד תורה אצל דודו שהיה גאון מפורסם, הנודע בשם "רבי זָלְמָלָע", והתעלה בלימודו. פעם עבר אדמו"ר הזקן בדרכו בויטבסק, ומסר שם שיעור. רבי אייזיק שמע את השיעור הגאוני והחליט לדבוק באדמו"ר הזקן ונעשה לחסיד.

במהלך ההתוועדות, פנה רבי אייזיק מהומיל אל חברו רבי אייזיק מויטבסק, ושאל: "אמור נא לנו, מה ההבדל בין התורה שלמדת אצל הרבי, ובין התורה שלמדת אצל רבי זלמלע?".

"שני הבדלים עיקריים ישנם", החל רבי אייזיק מויטבסק להשיב. "האחד הוא בעצם הלימוד. רבינו הזקן היה גאון עולם והוא פתח את עינינו כיצד ללמוד".

4. על פי אגרות קודש אדמו"ר הריי"צ, חלק ד, עמוד תכג.

מבחוץ – זה נראה כמו אינטלקט. משהו שלומדים, שצריך להתרכז בו ולהתאמץ כדי להבין, אבל כל זה רק מעטפת. הפנים, התוך של התורה הוא האלוקות עצמה, שנמצאת בתוך ההלכות, הפסוקים והסיפורים שבתורה, ואותה אי אפשר בכלל לתפוס בעזרת שכל

"ההבדל השני הוא בתחושה שלאחר הלימוד". ותוך כדי דיבור, פרץ רבי אייזיק בבכי חרישי, כשהוא לוחש לעצמו שוב ושוב: "אוי, רבי! אוי, רבי!...", ואיננו מסוגל לעצור בעד בכיו.

לאחר רגעים ארוכים, המשיך רבי אייזיק והסביר את דבריו: "כאשר סיימנו לשמוע שיעור של דודי רבי זלמלע הגאון והצדיק, חשנו תחושה של התרוממות הרוח. ברוך השם, אנו יודעים עוד פלפול גאוני ועוד חידוש תורה גאוני.

"אך כאשר סיימנו לשמוע שיעור מפי הרבי, הרגשנו תחושת שברון לב מכך שאין לנו כל מושג מהמאור שבתורה, מכך שאנו מרגישים כאן רק עניין שכלי, ולא מרגישים כלל את נותן התורה ברוך הוא...".

"אותי אתם לוקחים"

נמשיך עם ההבנה הזו על שני החלקים בתורה, ונגיע למסקנה יסודית מאד:

ההבדלים בלימוד התורה בין יהודי אחד ליהודי שני, עד להבדל הכי גדול בין משה רבינו לבין פשוט שבפשוטים - הם בנוגע להשגת התורה. שליהודי אחד ישנם מצד כוחות נפשו הבנה גדולה וגבוהה בתורה יותר מאשר ליהודי שני, ועד להבדל שבאין ערוך.

אך העובדה שעל ידי לימוד התורה יהודי מתקשר ונעשה "כּוֹלָא חד" [מאוחד לגמרי] עם נותן התורה - זהה אצל גדול שבגדולים וקטן שבקטנים.

העניין של "אותי"[יג] אתם לוקחים" שקיים אצל יהודי פשוט שלומד "מקרא"[יד], שאף אם איננו מבין את אשר הוא לומד מחויב הוא להקדים ולומר "ונתן לנו את תורתו"[טו] - הוא אותו "אותי"[טז] שקיים אצל למדן גדול בעל הבנה והשגה עמוקות בתורה שמחדש בה חידושים אמיתיים.

כפי שראינו קודם, השגת התורה ברמה הבסיסית של המושג תלויה במאמץ מתמשך של כל אדם בפני עצמו. כל הישג והתקדמות בתפיסת התורה מותנים במאמץ האינטלקטואלי שיושקע, ולא פחות מכך - בעבודה הרוחנית שתיעשה.

מכך מתחייב שישנו **פער עצום** בין יהודים שונים. יש אינספור דרגות שבהן אפשר להימצא בסולם של תפיסת התורה. ובמקום הגבוה ביותר נמצא משה רבינו, כאשר הפער בינו לבין כל תלמיד חכם אחר, אפילו אם הוא נחשב רב גדול ומכובד, הוא בלתי ניתן לתיאור.

משה רבינו הוא ה'תלמיד חכם' במובן האמיתי והמלא, יותר מכל תלמיד חכם אחר בהיסטוריה. אצלו, התורה כולה על כל רבדיה וסודותיה פרוסה לפניו כמו ספר פתוח. ההישג הזה של משה רבינו מגיע יחד עם העובדה שמשה היה הצדיק הגדול ביותר, זה שהגיע למעלות הרוחניות והנשגבות ביותר, שהן אלה שאפשרו לו 'להכיל' את האינסופיות של התורה הקדושה בשכלו.

אך בעוד לגבי תפיסת התורה במובן הראשון, יש סקאלה עצומה שמתחילה ממשה רבינו עצמו, עוברת דרך גאוני העולם וגדולי ישראל, ובקצה השני נמצא יהודי פשוט העושה את צעדיו הראשונים בלימוד התורה - הרי שביחס ליכולת להתחבר עם האלוקות שבתורה, כאן הסיפור שונה לגמרי. בעניין הזה, אין הבדל בין לימוד תורה של ילד קטן או של יהודי שזה עתה החל ללמוד תורה, לבין משה רבינו!

הסיבה לכך פשוטה: מה שתלוי בנקודת

יג. ע"ד "כולם ידעו אותי" (ירמי' לא, לג). וראה לקמן הערה טז.

יד. עיין בארוכה ד"ה ויגדלו תרע"ה (בהמשך תער"ב ח"ב).

טו. ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב סי"ב. וש"נ.

טז. והחילוקים שבבנ"י (עד להחילוק שבין משה רבינו והפשוט שבפשוטים) הוא רק בהגילוי ד"אותי אתם לוקחים", ועד כמה הוא מתייחד עם האדם. – ולהעיר מתניא ספ"ד: שאין הפרש כו'.

ולעת"ל יתגלה ה"אותי" בכאו"א באופן של ידעו – ולכן "לא ילמדו עוד איש את רעהו (בהנוגע ל"אותי" -) . . למקטנם ועד גדולם" (ירמי' שם).

הפתיחה, ב'ניקוד המצטבר' ובמאמץ - משתנה מיהודי ליהודי. אבל היכולת למצוא את השם בתוך התורה היא מובנית בתוך "נקודת הלב" של כל יהודי באשר הוא.

בחסידות מובא רבות שאחד הביטויים להשוואה המוחלטת בין כל היהודים בתפיסת האלוקות שבתורה הוא החובה ההלכתית לברך את ברכות התורה לפני לימוד תורה.

כאשר הרמב"ם או דוד המלך ניגשו ללמוד תורה, ביום שאת כל כולו הקדישו ללימוד תורה בגאונות ועומק רב, מתוך אהבת השם אמיתית ויראת שמיים נפלאה, הם בוודאי בירכו את ברכת התורה בהתרגשות ובכוונה גדולה.

ואת אותה ברכה ממש, ללא הבדל, מברך גם סבא של נער בר-מצווה שנקרא לעלות לתורה לצד נכדו, לאחר תקופה ארוכה שלא ביקר בבית כנסת, כשהקריאה שלו קצת מגומגמת והוא נזקק לאצבע שתורה לו על השורה המדויקת בברכה. גם הוא מחויב על פי ההלכה לברך ברכת התורה לפני הקטע הקצרצר מן הפרשה שהוא יקרא יחד עם בעל הקורא, שגם אותו הוא אינו מבין.

כי את ברכת התורה אנו אומרים לא בגלל ה"שטייגען", העומק והעונג שבלימוד התורה, גם לא בגלל האינסופיות שבחוכמת התורה, ואפילו לא על העידון הרוחני והקדושה שהתורה מוסיפה למי שהוגה בה. ברכת התורה אנו אומרים על **התאחדות עם נותן התורה** בעת לימוד התורה. על כך שבלימוד תורה מכל סוג שהוא, הנשמה מתחברת לאור האלוקי שבאותיות התורה ומתמלאת בחיות חדשה. ובזה - אין שום הבדל בין יהודי אחד לאחר.

מסע רוחני

לאחר שהבנו מהי המתנה שבני ישראל ציפו לה, התורה - נוכל להבין בצורה עמוקה יותר את המסע שהם עשו בדרך אליה ואת ההכנות שהם עשו לקראתה.

נקרא את הדברים תחילה בלשונו של הרבי:

המסעות אותם הלכו בני ישראל ממצרים עד הר סיני לא היו רק הליכה גשמית, אלא גם ובעיקר הליכה רוחנית, שינוי במצבם הרוחני של בני ישראל ועלייה בעבודת השם - והפיכתם להיות קרובים יותר וראויים יותר לקבלת התורה.

כנאמר בספרים[יז], שבהיותם במצרים היו בני ישראל שקועים בארבעים ותשעה שערי טומאה, ובכל יום ספרו והתעלו באותם שערים, עד שלאחר ארבעים ותשע עליות התעלו לגמרי, להיות "ממלכת כוהנים וגוי קדוש" במתן תורה.

התורה לא מספרת לנו רק על מסע פיזי אותו עשו בני ישראל, ממצרים ועד למרגלות הר סיני. התורה מדברת גם ובעיקר על מסע רוחני, תהליך שעבר על עם ישראל מרגע צאתו ממצרים ועד מתן תורה.

בהיותם בארץ מצרים, בני ישראל נמצאו בשפל רוחני. הם הורגלו במשך עשרות שנים להתנהג, לחשוב ולהרגיש כעבדים מושפלים ונרדים. גרוע מכך, הם נטמעו בתרבות המצרים וחונכו בהתאם לתרבות המצרים הנחותה והגסה, המלאה בטומאת עבודה זרה ובפריצות.

היציאה הפיזית ממצרים הייתה גם 'שליפה' רוחנית ממצב של עבדות ומשקיעה ברעיונות המצריים הפסולים. המסע בן חמישים הימים להר סיני, היה מסע רוחני שקידם והעלה אותם מדרגה לדרגה, עד שבעת קבלת התורה נעשו לעם הנבחר והמרומם מכל העמים, עם שכורת ברית נצחית עם הקדוש ברוך הוא ומקבל ממנו את אוצרו היקר ביותר, התורה הקדושה.

גם המסע מרפידים להר סיני, אותו נסעו בני ישראל באותו יום ראש חודש סיון, היה שלב רוחני מסוים בדרך. מה היה תוכנו של אותו מסע? - מיד נגלה.

"כאיש אחד בלב אחד"

נקרא את ההסבר תחילה בלשונו של הרבי:

מיום שני בסיון "התחיל משה להתעסק עימהם בעניין קבלת התורה"[יח].

והכוונה בזה היא לענייני הכנה שפועלים אשר מציאות האדם, ולא רק ה'יחידה' שבפנימיות הלב, תהיה מתאימה וראויה וכלי קיבול לקבלת התורה: "ואתם תהיו לי ממלכת כוהנים", מצוות הגבלה

יז. זהר חדש ר"פ יתרו. וראה זח"ג צז, א-ב. לקו"ת יז, ג. ובכ"מ.
יח. ל' אדה"ז בשו"ע או"ח שם.

ופרישה וכו'.

ובהכנות הללו קיימים הבדלים בין יהודים[ט], כל אחד לפי דרגתו בעבודת השם...

ואילו כאן נאמר "וַיִּחַן שם ישראל", היינו שכל בני ישראל, ממשה רבינו ועד הפשוט שבפשוטים, התאחדו באחדות גמורה, בלב אחד. ובוודאי שלא היה זה באופן של מצוות אנשים מלומדה, חם ושלום, כי אם באחדות אמיתית.

בעומדם "נגד ההר", המקום בו אמור להתרחש מעמד הר סיני, מתן תורה, עורר הדבר בבני ישראל את התגלות פנימיות ונקודת הלב, הקיימת אצל כל בני ישראל בשווה. וגילוי נקודה זו שבלב הפך אותם ל'כלי' לגילוי האלוקי שבתורה.

וזוהי[כ] ההכנה העיקרית לקבלת התורה!

המטרה שלשמה נועדו ימי ההכנה למתן תורה הייתה שכל אחד מעם ישראל יתעלה לגרסה המשודרגת ביותר של עצמו, מבחינה רוחנית, כדי שיוכל לקלוט בצורה המיטבית את דברי השם על הר סיני ולהכיל כמה שיותר מתוך האינסופיות שבתורה. לשם כך הוא צריך להיות טהור וקדוש במקסימום האפשרי בהתאם למצבו ויכולותיו באופן פרטני.

אבל כל המאמץ הזה יכול להיות הכנה הולמת לשלב של קליטת חוכמת התורה ותפיסתה. אך עוד לפני זה, נדרשה הכנה כללית יותר, הכנה תשתיתית לעצם המושג של "אותי אתם לוקחים", של התפיסה והקליטה של **אור השם** שבתורה.

זו למעשה הייתה העבודה של בני ישראל ביום הראשון, ראש חודש סיון. ביום המסע מרפידים להר סיני הם לא נחו.

כולנו מכירים מהדרשות של ימי חג השבועות את הפירוש על המילים "ויחן שם ישראל נגד ההר". באופן מפליא, התורה מתארת את החניה של כל עם ישראל ליד הר סיני בלשון יחיד, "ויחן" [והוא חנה], ולא בלשון "ויחנו" המופיעה בשאר המסעות. על כך אומרים חז"ל[5]: "כאיש אחד, בלב אחד" - באותה תחנה הם היו כולם מאוחדים, בלי מריבות ומחלוקות.

מהי משמעות הדברים בהקשר שלנו? בני ישראל חנו "כאיש אחד בלב אחד", הם פעלו לחשוף את אותה "נקודת הלב", אותה פנימיות שמשותפת וזהה לכל יהודי באשר הוא, זו ש'קולטת' את האלוקות שבתורה.

כאשר עם ישראל חונה למרגלות הר סיני, לפתע המושג 'קבלת התורה' הופך להיות מוחשי. לפתע מהדהדת בהם ההכרה שהחיבור הבלתי אפשרי בין בורא לנברא עומד להתרחש. הם מבינים שעומד לפניהם אתגר גדול ומאמץ רב כדי ללמוד ולהכיל את התורה, ולכך דרושה הכנה, אבל כעת הם לא מתעסקים בזה. הם מתמקדים בעיכול של הרעיון שהם אכן הולכים לתפוס בשכלם הגשמי והמוגבל את הקדוש ברוך הוא עצמו!

ננסה לדמיין בצבעים חיים כיצד נראתה עבודתם הרוחנית של בני ישראל באותו יום.

נראה אותם יושבים בצוותא בהתוועדות, ומדברים על העובדה שבתוך הלב של כל יהודי קיימת האפשרות להתחבר לקדושת התורה. הם מדברים על כך שהנקודה הזה פעילה במידה שווה בליבו של משה רבינו בעצמו, בליבה של ילדה צעירה שנולדה במצרים בשנים האחרונות של השעבוד, וגם בליבם של דתן ואבירם.

האווירה בהתוועדות הולכת ומתחממת וסוחפת את כולם, עד שמתרחש דבר מופלא: נקודת הלב מתעוררת וכולם מרגישים את אותה התחושה, את אותה אמונה פנימית ואהבה אינסופית לקדוש ברוך הוא, "בלב אחד" ממש.

זוהי המשמעות העמוקה של "כאיש אחד בלב אחד". לא מדובר על סכסוכים שנפתרו או על מצב רוח של ויתור, אלא על משהו אחר לגמרי - על תחושה פנימית עמוקה אליה היו שותפים כולם-כולם.

ב'התוועדות' הזו של ראש חודש סיון, חשפו בני ישראל את אותה נשמה קדושה המסוגלת לקלוט את קדושת התורה שתינתן להם בעוד ימים ספורים. רק למוחרת, לאחר שהם כבר עיבדו את העניין, הם התפנו להתחיל בהכנות הפרטניות שיאפשרו להם לקבל את **התוכן** שבתורה.

יט. ולהעיר ממכילתא עה"פ "ויענו כל העם יחדיו גו'" (הובא בהערה 33): הושוו כולם לב אחד, דמשמע קצת שבנתיים לא היו "יחדיו". וראה גם פדר"א פמ"א.

כ. ולהעיר ממחז"ל שע"י השלום והאחדות ד"ויחן שם ישראל" נעשו ישראל מוכנים לתורה (ראה ויק"ר פ"ט, ט. דא"ז פרק השלום. וראה גם תנחומא (באבער) יתרו ט).

5. מכילתא ורש"י כאן.

לא זמן לדיבורים!

אז למה מתכוונים חז"ל באומרם שבראש חודש סיון משה רבינו לא אמר להם מילה על מתן תורה, בגלל חולשת הדרך? - נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

במושג "חולשא דאורחא" אין מתכוונים חז"ל לחולשת הגוף עקב ההליכה הגשמית בדרך, אלא בעיקר לחולשה הרוחנית עקב ההליכה הרוחנית ב"דרך" אשר הלכו בה אז בני ישראל. במסע זה הם עברו מרחק רב ברוחניות, והתעלו באין ערוך מעל לעליות בימים הקודמים, ומובן שזה היה כרוך בטרחה ויגיעה רבה בעבודת השם.

[ו]במושג "חולשא דאורחא" אין הכוונה רק לפגם כלשהו, שעקב חולשתם לא יכלו בני ישראל לעסוק בהכנות לקבלת התורה. אלא להפך: "חולשא דאורחא" היא מעלה במצבם של ישראל.

ההליכה הרוחנית, שבה יתאחדו כל בני ישראל, ממשה רבינו ועד הפשוט שבפשוטים, כרוכה ב'חולשה' למעליותא [במובן החיובי], חלישות והתבטלות של בני ישראל.

ולכן "לא אמר להו ולא מידי": הכנה זו אינה קשורה עם אמירה, אלא דווקא לשתיקה והתבטלות.

כולנו מבינים שבעת נשגבה כזו של 'התוועדות' שבה מתגלה הנקודה המשתפת לכולם, אותה נקודה פנימית בלב הקיימת אצל כולם בשווה - אין כל מקום לדיבור על בעיות פרטניות ועל התעלות אישית. זה הזמן לחוש יחדיו את החיבור לקדוש ברוך הוא. עכשיו אין אני ואין אתה והוא, יש רק אנחנו שמתבטלים לגמרי כלפי הקדוש ברוך הוא, נותן התורה. זה לא הזמן להתפלפל ולומר דברי תורה וחידושים, אלא 'לשתוק' ולהתמקד בהתכוונות פנימית אל השם.

זו הייתה "חולשת הדרך". גם משה רבינו וגם בני ישראל חשו כי ה'מסע' הנוכחי, ההתעלות הרוחנית הזו, 'מחלישה' את היכולת להתעסק בכל עניין אחר, בטח בנושאים שנוגעים לדרך האינדיבידואלית של כל אחד בלימוד התורה. היום הראשון בשבוע ההכנות למתן תורה הוקדש להכנה הבסיסית ביותר, בהכנת הנשמה היהודית לחיבור הפנימי עם האלוקות שבתורה.

וכך צריכה להיות גם הגישה שלנו ללימוד התורה. ההקדמה הראשונית והבסיסית ללימוד תורה היא ברכת התורה - להכיר ולהתבונן בתופעה הפלאית שהיא לימוד התורה: מפגש של הנשמה האלוקית הטהורה עם הקדוש ברוך הוא עצמו בתוך אותיות, מילים ומשפטים.

לימוד בקדושה

באחד ממכתביו[6] מספר הרבי הריי"צ סיפור מופלא שסיפר הבעל שם טוב הקדוש, וכל אחד מרבותינו נשיאינו סיפר אותו לבא אחריו. זהו סיפור הממחיש כי לימוד התורה הוא לא רק מאמץ שכלי, כי אם תהליך רוחני ונשמתי:

אחד מענקי התורה בדור שלפני הבעל שם טוב היה הגאון רבי שכנא מלובלין. לרבי שכנא היו תלמידים רבים שניחנו בכישרונות גדולים, והיו לומדים תורה בהתמדה עצומה ובפלפולים גאוניים.

פעם אחת ניגש אחד התלמידים אל רבי שכנא, והתלונן בפניו שבעת הלימוד הוא מרגיש בלבול וחוסר ריכוז, וזה מקשה עליו ללמוד תורה.

העצה של רבי שכנא הפתיעה את התלמיד: "עליך להקפיד על טבילת טהרה במקווה בכל יום. הטבילה מחזקת את המוח בתורה, ומחזקת את הלב בתפילה".

מבט חדש על לימוד תורה

כשחושבים על הרעיון הזה, לפיו בכל לימוד תורה של כל יהודי בכל רמה, נוצר חיבור של הנשמה הקדושה עם הקדוש ברוך הוא בעצמו, מבינים פתאום כמה וכמה עניינים הקשורים בלימוד התורה, שאנו פוגשים בהם דרך קבע אך לא תמיד שמים אליהם לב:

6. שם, חלק ז, עמוד רפ.

המשך בעמוד 17 <<<

תאריך: י' שבט תנש"א

חלוקה ניסית

הימים הם ימי מלחמת המפרץ. ארץ הקודש סופגת מטחים של טילי סקאד ששולח הצורר מעיראק, והמתח והחרדה של יהודי הארץ והעולם נמצאים בשיאם.

לאורך כל התקופה שקדמה למלחמה, הרבי חזר והשמיע באופן הכי ברור כי אין כל מקום לחשש, וליהודי ארץ הקודש לא יארע דבר. ואכן, בניסי ניסים לא גרמו מטחי הטילים לנפגעים בנפש.

בליל היום הגדול י' שבט, יום ההסתלקות-הילולא של הרבי הריי"צ, ערך הרבי חלוקה מיוחדת. אלפי החסידים, אנשים נשים וטף, עברו לפני הרבי וקיבלו מידו הקדושה 'קונטרס' [חוברת] ובו מאמר חסידות של הרבי הרש"ב משנת תרס"ד, הפותח במילים "ברוך שעשה ניסים". אל ה'קונטרס' צורפו שני שטרות של דולר לנתינה לצדקה.

מדובר במאמר חסידות שלא התפרסם עד אותה עת, ובאותם ימים הועתק ונדפס מתוך רשימה שכתב הרבי הריי"צ בידו הקדושה. אך חלוקת המאמר על ידי הרבי באופן אישי לכל אחד מהחסידים הייתה דבר שאינו בשגרה (במהלך השנים היו רק כ-20 מעמדים דומים של חלוקת 'קונטרס' על ידי הרבי).

חלוקת ה'קונטרס' התקיימה בסמיכות לחדרו של הרבי, במקום הקבוע לחלוקת הדולרים מדי יום ראשון. החלוקה ארכה מספר שעות, כאשר הקהל העצום עמד והמתין בתור, על אף הקור הניו-יורקי המקפיא.

הרבי לא הותיר זמן רב להשערות מה עומד מאחורי החלוקה המיוחדת. ב'התוועדות' שנערכה בשבת הסמוכה - שבת פרשת בשלח, דיבר הרבי על כך שהמאמר המודפס ב'קונטרס' הוא "ברוך שעשה ניסים", ותוכנו הוא ביאור נושא הניסים על פי תורת החסידות, וקישר זאת לניסי התקופה:

"ניסים אצל יהודי זה לא פלא. עם כל יהודי קורים ניסים בכל יום ויום, ניסים גלויים או ניסים נסתרים... ובאם הדברים אמורים אודות יהודים בכל העולם כולו, שהקב"ה עושה להם ניסים תמיד - על אחת כמה וכמה ליהודים בארץ הקודש, "ארץ אשר תמיד עיני ה' אלוקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"".

הרבי קישר זאת אף לתוכן השבת - "שבת שירה", ועורר על חיזוק הביטחון - כי כפי שהושיע השם את בני ישראל מפרעה וחילו בקריעת ים סוף, כך יושיע את ישראל גם עתה ממבקשי נפשם; וכן על ה"שירה" והשמחה שצריכה להיות בעקבות הניסים הגדולים.

לאחר שעורר על לימוד המאמר שב'קונטרס' ויישום ההוראות הכתובות בו, סיים הרבי בתפילה ובאמירה כלפי מעלה:

כיוון שהשם מודיע שמקיים בעצמו את מה שכתוב בתורה ("מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל"), הרי ודאי שהקב"ה מקיים גם את הבקשה הכתובה בסיום המאמר שנדפס ב'קונטרס': "שעשה ניסים לאבותינו, והבקשה היא שיהיה גם בזמן הזה!".

בית של אהבת תורה

מה חיפש הרבי הצמח צדק בתוך התנור? ומדוע הקפיד הרבי בליל שבת לעבור לצידו השני של רחוב פרזידנט? כך נראה בית שיש בו אהבת תורה

הסידות בתנור

רבינו הזקן נהג בזמנים מסוימים לומר מאמרי חסידות בחדרו בפני יחידי סגולה בלבד. הצמח צדק היה אז רק בן תשע, אך עז היה חפצו לשמוע את אותם מאמרים. מאחר שלא הורשה לו להיכנס פנימה, השתחל הצמח צדק אל תוך התנור שהיה בנוי בין חדרו של רבינו הזקן ובין הפרוזדור הסמוך, ומשם היטה אוזן לשמוע את דברי החסידות.

הגוי שתפקידו היה להסיק את התנור הגיע, הכניס עצים לתנור והבעיר אש. אך מאחר שהצמח צדק היה בפנים העצים לא נכנסו פנימה כראוי. כתוצאה מכך, במקום שהעשן יצא דרך הארובה, הוא החל להתפזר בתוך הבית. הגוי, שלא הבין מה קורה, כיבה את האש והוציא את העצים כדי לבדוק מדוע אינם נכנסים כנדרש.

לתדהמתו הרבה, גילה הגוי בתוך התנור את הצמח צדק, שכבר הספיק להיפגע משאיפת העשן. רק במאמץ רב הצליחו לבסוף להשיב את רוחו.

הרבנית, סבתו של הצמח צדק, נכנסה אל רבינו הזקן וטענה בפניו: 'היתכן שלאחרים אתה מניח להיכנס ואילו נכדך צריך לסכן את עצמו כדי למלא את חפצו ולשמוע חסידות?' והשיב לה רבינו הזקן: 'אכן, בשביל לימוד התורה יש צורך במסירות נפש'.

מאז אותו מקרה ניתנה לצמח צדק רשות קבועה להיכנס לחדרו של רבינו הזקן ולשמוע את מאמרי החסידות.

כיצד נראית אהבת תורה?

תורת החסידות שמה דגש מיוחד על שלוש האהבות - אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל. על אהבת השם נכתב רבות בתורת החסידות, וכך גם על אהבת ישראל. בשורות הבאות ננסה לשרטט מהי אהבת התורה.

אהבת תורה היא קודם כל עניין של 'גישה'. עלינו לגשת אל הלימוד לא כמו אל דבר שמהווה 'עול' עבורנו, אלא כמו אל דבר אהוב, אליו אנו משתוקקים. זהו לימוד שלא נעשה מתוך הכרח, אלא מתוך שמחה על הזכות ללמוד את תורתו של הקב"ה, שבה הוא מגלה לנו כיצד להנהיג את חיינו.

את הסיפור האמור על הצמח צדק סיפר הרבי הריי"צ בשיחת קודש, כדי ללמדנו כיצד נראה לימוד מתוך אהבת תורה.

למרות שגם לולי שמיעת המאמר מרבינו הזקן היה הצמח צדק שקוע בלימודו, ויכול היה לשבת בחדרו וללמוד במנוחת הדעת, הרי שביודעו שרבינו הזקן עומד לומר עניין חדש בתורה, שטרם נכתב בספר, הייתה לו תשוקה עזה לשמוע את הדברים. ולכן עשה כל שביכולתו כדי לזכות ולשמוע עניין חדש זה.

עד מסירות נפש!

כאשר מדובר באהבה אמיתית, מוכנים לוותר על עניינים אחרים בעבורה. אהבת התורה צריכה להוביל אותנו למסירות נפש - ללמוד תורה גם במחיר של ויתור על עניינים אישיים.

גם נקודה זו ניתן ללמוד מהסיפור אודות הצמח צדק. תשוקתו לשמוע את דברי התורה הייתה כה גדולה, עד שגם בראותו את הגוי מכניס עצים לתנור, הוא לא גילה שהוא נמצא בתוכו. שכן אם היה מגלה זאת, היו מוציאים אותו משם ולא היה מתאפשר לו לשמוע את המאמר. הוא היה מוכן למסור את נפשו, רק כדי לשמוע עוד כמה תיבות מהמאמר!

מסירות נפשו של הצמח צדק עבור לימוד התורה, היא שהביאה אותו למילוי מבוקשו - לשמוע חסידות באופן קבוע מרבינו הזקן, ולהפוך בסופו של דבר למנהיג ישראל בתורתו ובהוראותיו.

אהבת תורה בבית שלנו

נוריד את העניין לפסים מעשיים: איך אמור להיראות בית עם אהבת תורה?

הסיפור עם הצמח צדק התרחש כשהיה ילד צעיר, ולכן המסר הנלמד ממנו מופנה גם לילדים: לימוד התורה של הילד צריך להיות לא מתוך הכרח, ולא רק מתוך שאיפה לקבל פרסים או להיכנס לרשימת המצטיינים התלויה על הקיר. אלא מתוך אהבת התורה.

לילד יהודי יש מטבעו משיכה לענייני תורה ומצוות, ורוצה הוא ללמוד תורה מתוך אהבת תורה. תפקידנו כהורים הוא לאפשר לו את התנאים המתאימים לכך - לבחור עבורו מוסד חינוכי שבו עוסקים בלימוד תורה ברוב שעות היום, ולא רק לפרקי זמן קצרים כדי לצאת ידי חובה.

גם כאשר הילד חוזר הביתה, מתוך אהבתו לתורה הוא יהיה מוכן ל'מסירות נפש' וויתור על ענייניו האישיים. במקום לרוץ לחבריו ולשחק איתם בכדור, הוא יציע להם ללמוד יחד את המשך פסוקי החומש שטרם למדו אצל המלמד.

אך כמובן, כדי שהילד ינהג כך, דרושה קודם כל דוגמה חיה שלנו, ההורים:

כאשר האבא מקדיש זמן ללימוד, על חשבון זמן שהיה יכול להקדיש למסחר ולהביא הכנסה נוספת, או במקום זמן מבוזבז של התעניינות בחדשות ובפוליטיקה, הרי זו מסירות נפש והקרבה של אהבת תורה.

כך גם לגבי האם: מתוך אהבת תורה היא נוהגת במסירות נפש, ומוותרת על ענייני מותרות בבית, מתוך מטרה להשתמש באותו כסף עבור חינוך יהודי ראוי לילדים, ובדאגה לכך שענייני התורה והמצוות יתנהלו באופן המהודר והטוב ביותר.

לשמוע קול תורה

מספר הרב אשר צ'יילינגולד:

בלילות שבת היה הרבי נוהג לבקר את אימו, הרבנית חנה. הרבי היה יוצא מ-770 בשעה די מאוחרת, שכן עד אז היה לומד בחדרו, הולך לבית אימו ומשם ממשיך לביתו.

ביתה של הרבנית חנה, ברחוב פרזידנט 1418, וביתו של הרבי היו ממוקמים באותו צד של הרחוב. עם זאת, בצאתו מבית אימו היה הרבי חוצה את הכביש, הולך כחצי בלוק בצידו השני של הרחוב, ואז חוזר לצד של ביתו.

פעם שאל מישהו את הרבי על פשר הדבר, וזכה למענה המדהים הבא:

בעברו השני של הרחוב, סמוך לתחילת הרחוב, שכן באותן שנים בניין שבו פעל 'כולל' אברכים ליטאיים (כיום משמש המבנה כבית הכנסת 'פר"י'). בשעה שבה הלך הרבי לביתו, כבר סיימו האברכים את סעודת השבת, ורבים מהם הגיעו לבית המדרש ללמוד. הרבי אמר שהוא אוהב לעבור שם כדי לשמוע את קול התורה של האברכים הלומדים!

הרבי למד ללא הרף ואף נותר ללמוד ב-770 עד שעה מאוחרת, ועדיין לא עשה קידוש. ובכל זאת, היה מקפיד לחצות את הכביש לעבר השני - רק כדי לשמוע את קול התורה. אין ספק שזו דוגמא עבורנו לאהבת תורה אמיתית.

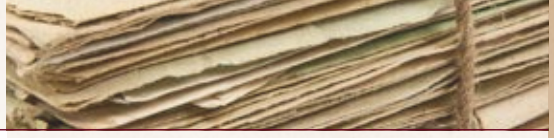

איך 'קובעים עיתים' לתורה?

מדוע היעדר קביעות עיתים לתורה נוגד את ההיגיון? איך קובעים עיתים כאשר מתמודדים עם חוסר סבלנות והתמדה? מה העצה הפרקטית בקביעת הלימוד בשיעור ברבים? ומתי מומלץ לקבוע שיעור של רבע שעה בלבד? – מקבץ מכתבים מהרבי על מעלת קביעות עיתים לתורה והברכות התלויות בה, ועל הדרכים שיסייעו לנו לעשות זאת בהצלחה

מאשר הנני קבלת מכתבו אליי, **בו כותב אודות ה'קביעות עיתים' שלו** [זמנים קבועים ללימוד] **בתלמוד תורה, ו**בניסוח **יותר נכון** - תוכן מכתבו הוא: **אשר אין לו קביעות עיתים** ללימוד.

ומובן ופשוט שזהו הפך הנדרש מיהודי באופן כללי, **ובפרט** בנוגע אליו, שדרושה לו ברכה מיוחדת **בענייניו**, הרי העדר קביעות עיתים הוא הפך ההיגיון.

והרי ניתן ללמוד זאת **במכל-שכן וקל וחומר** מן ההנהגה בין בני אדם - **ומה שבהנוגע לבשר-ודם, הרי במצב כזה** שזקוקים לסיוע ממנו, **משתדלים להפיק** [למלא] **רצונו ולגרום לו נחת רוח כו', אף ש**אין זה דבר ודאי, מאחר ו**מסופקים אם היכולת בידו** לסייע **ואם על ידי הנחת רוח** שנגרום לו **ימלא** את **הבקשה,**

הרי **על-אחת-כמה-וכמה בנוגע לקב"ה - שבוודאי היכולת בידו** לסייע, **ובוודאי הנחת רוח** שנגרום לו **תצליח** בפעולתה, הרי פשוט **שצריך לעשות בזה** [לעשות מעשים שיגרמו לו נחת רוח] **ביותר וביותר.**

ולפלא הדבר **שגם בעניינים פשוטים כאלו,** שאמורים לדעת אותם מעצמם, **צריכים לכתוב** מכתב מכאן, **מעבר לים.**

מובן ופשוט גם כן שכל הדברים האלו הוא גם בנוגע לחבריו, ויהי רצון שימצא את **האותיות המתאימות בכדי להסביר להם את זה, ובמילא,** העיסוק שלו בביאור העניין לחבריו יגרום ש**יתקבל** העניין **בטוב גם אצלו,**

והעיקר שיביא את הדברים **בפועל - בקביעות בזמן ובקביעות בנפש בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות, ו**אז יזכה לברכה שאמרו חז"ל **"כל העוסק בתורה נכסיו מצליחים", שבכלל מילת "נכסיו" הם** [משמעות המלה "נכסיו" היא - לנכסיו] **הרוחניים והגשמיים גם יחד, ומתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת.**

(כרך יג, אגרת ד'שמ)

במענה על מכתבו אליי, **בו כותב אשר רצונו הפנימי** הוא **להמשיך בלימוד בתורה, אבל לעת עתה אין מוצא בעצמו די** [מספיק] **סבלנות והתמדה** כדי **למלאות** את **רצונו זה.**

והנה העצה היעוצה בזה היא:

א) לקבל עליו קביעות עתים [זמנים] **בלימודים מבלי הכבדה יתרה על המידה** [שיקבע לעצמו זמן לימוד קצר באופן יחסי], **וכידוע טבע האדם ללכת מן הקל אל הכבד, ובפרט** כשמדובר **לאחרי הפסק זמן בלימודים.**

ב) להשתדל ככל האפשרי שיהיה הלימוד בצוותא עם עוד מישהו, כי מלבד העובדה **ש"דיבוק חברים" היא אחת המעלות בהם התורה נקנית** (כפי שאומרים חז"ל בפרקי אבות), הרי **רואים במוחש שעל ידי זה הקביעות** בלימוד **מתקיימת יותר, כיוון שמתביישים** להיעדר או להפסיק את הלימוד **בפני החברים לשיעור, וגם אין מקום לאמתלא** [לתירוצים עצמיים] **כל כך.**

ג) לא להתייאש אם הניסיון הראשון או גם השני אינו מצליח. כי כך הוטבע בטבע הבריאה שאפשר שכמה פעמים ינסה **ולא יבוא לפועל, אבל תוקף**

הביאור מופיע בגופן כזה. מילים שעוזרות לשטף הקריאה הכנסנו ללא סוגריים,
מילים שמבארות מושגים או מילים - מופיעות בתוך סוגריים.

הרצון גורם לכך ש**מצליח סוף סוף.**

ידוע שלכל עניין צריך סייעתא דשמיא, ובפרט בענייני תורה ומצוות בימינו, שזהו **זמן גלות** ו**חושך כפול ומכופל, ולכן,** כדי לזכות לסייעתא דשמיא, **מהנכון שבכל יום חול לפני תפילת הבוקר יפריש איזה** [כמה] **פרוטות לצדקה, ובכל יום, אפילו בשבת ויום טוב, יאמר איזה קאפיטלך** [כמה פרקים] **תהלים לאחר התפילה, והשם יתברך יצליחו לבשר טובות, אשר התחיל בעבודה הנ"ל ורואה פירות ביגיעתו וכמאמר רז"ל: "יגעת ומצאת** תאמין**".**

(כרך יד, אגרת ה'ד)

ברצוני **לעוררו על תוכן מכתבו** אליי, בו כתב שהינו ממורמר על כך שאין לו זמנים קבועים ללימוד התורה,

אך האמת היא, **שאין צריך להיות במרירות כלל וכלל על** כך **שה'קביעות עתים' לתורה אינה בקביעות, כי זהו** דבר ש**בידו** לשנותו, **ו**במקום להתמרמר, הרי **בכל רגע ורגע יכול לקובעה בקביעות גם בזמן,**

ועל פי הסדר דקדושה אשר 'לאט לאט אגרשנו', הרי אין כדאי לקבל על עצמו בקביעות זמן לימוד של **כמה שעות** מיד **בהתחלת השינוי** בעניין, **אלא כי אם** [רק] **רבע וחצי שעה בכל יום - ומה טוב** לחלק את הזמן שיהיה **חלק מזה בבוקר וחלק מזה בערב בלילה.**

ואף שגם קבלה זו לקבוע זמן לימוד, **זה צריך להיות בלי נדר, וכההנהגה בזמן הזה - כמבואר בלקוטי תורה ריש** [תחילת] **פרשת מטות - שצריך לומר בלי נדר,**

אבל לאידך גיסא [מן הצד השני] **צריך לעמוד על הרבע שעה בתוקף** ולא לוותר לעצמו בנוגע לזה, **וכאשר** [פורצים את הדרך] **הנה** היא **תיעשה במשך הזמן לדרך סלולה, ויוכל להחזיק הקביעות לא רק ב**אופן ש**הקביעות** היא **בנפש אלא גם להוסיף בהקביעות בזמן** [להוסיף זמן קבוע ללימוד],

וכמאמר רז"ל שהקב"ה הוא העומד לימין כל אחד ואחד מישראל כדי **לעזור לו בעבודתו, שאם רק פותח האדם "כחודה של מחט" אזי פותחים לו מלמעלה "כפתחו של אולם",**

וידוע הדיוק בזה - אשר פתח האולם בבית המקדש **לא היו לו דלתות ובמילא היה פתוח תמיד, וזה** בא ללמדנו ש**כל העבודה היא רק להיכנס לעזרה,** מאחר ואין דלת שצריך לפותחה, **שזה נעשה אפילו ב**אמצעות פעולת **פתיחה** קטנה של האדם **"כחודה של מחט".**

(כרך ט, אגרת ב'תתקלד)

<<< המשך מעמוד 12

· הרבי ביקש ועורר לשנן עם הילדים פסוקי תורה בכל הזדמנות. כחסידים של הרבי אנו חוזרים ומשננים את שנים עשר הפסוקים עם ילדינו שוב ושוב, וב'מסיבות שבת' הפסוקים נאמרים גם על ידי ילדים שרחוקים מחיי תורה ומצוות.

כעת אנו מבינים עד כמה עוצמתי מה שקורה כאן: באמירת הפסוקים לפי הבנתו הדלה של הילד, הנשמה האלוקית שבו מתחברת לקדוש ברוך הוא ו'נטענת' בכוחות רוחניים!

· אנו מכבדים מאד תלמידי חכמים בכל הזדמנות. הכבוד הרב הזה הוא לא רק מחווה של הבעת הערכה על ההתמדה והיגיעה שאותו יהודי השקיע בלימוד בתורה.

זה הרבה מעבר לכך: תלמיד חכם שמוחו מלא וגדוש בדברי תורה הוא למעשה 'מטען' עוצמתי מהלך של רוחניות, אדם שמחובר בדבקות גדולה לקדוש ברוך הוא ללא הפסקה!

· עד כמה חשובה היא שעת הלימוד היומית שלנו! גם אם הבנו רק חלק מהנלמד, גם אם אנחנו עייפים ומבינים שהלימוד הפעם יהיה ברמה נמוכה, השעה הזו נשגבה וחשובה יותר מכל, וכדאי לעשות הכול כדי לא לוותר עליה!

תורת השלום // מאמר "וכל בנייך" – ספר המאמרים תשמ"ה

בפרשת השבוע אנחנו קוראים על מעמד מתן תורה, וזה הזמן להבין ביתר עומק מה פועלת התורה עלינו ועל כלל מציאות העולם. בלימוד התורה עצמו קיימים שני שלבים – "לימודי השם" ו"בונייך", שמבטאים שני אופני השפעה של התורה על העולם, כאשר הלימוד באופן של "בונייך" מביא אותנו לזכות הגדולה: "לבנות" וליצור מציאות חדשה בעולם, מציאות של שלום.

א. בנייך, בונייך

חז"ל לומדים מהמילה 'בנייך' השנייה בפסוק "וכל בנייך" – "אל תקרי בנייך אלא בונייך".

ומכאן שיש שתי בחינות בלומדי תורה: א) בנייך. ב) בנייך שהם 'בונייך'.

המילה "בנייך" מיותרת

וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ[1].

וּמוּבָא עַל זֶה בְּדִרּוּשֵׁי רַבּוֹתֵינוּ נְשִׂיאֵנוּ מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בְּסוֹף מַסֶּכֶת בְּרָכוֹת "**תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם** שֶׁנֶּאֱמַר "**וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ**" **אַל תִּקְרִי בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ**".

וּמוּבָא בְּמַאֲמָרִים פֵּרוּשׁ הַשֶּׂכֶל"ה[2] בְּדִרְשָׁה זוֹ:

דִּלְכְאוֹרָה תִּבַּת "בָּנַיִךְ" הַב' מְיֻתֶּרֶת. דְּמֵאַחַר וּכְבָר נֶאֱמַר בְּרֵישָׁא "וְכָל **בָּנַיִךְ** לִמּוּדֵי הַוְיָ"", הָיָה דַּי וּמַסְפִּיק שֶׁיֵּאמַר "וְרַב שְׁלוֹמָם"; וּמִכֻּפָּל הַלָּשׁוֹן "וְרַב שְׁלוֹם **בָּנָיִךְ**" לָמְדוּ דְּ"אַל תִּקְרִי בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ",

הַיְנוּ שֶׁתַּלְמִידֵי חֲכָמִים "הָעוֹסְקִים בְּבִנְיָנוֹ שֶׁל עוֹלָם" עַל יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה, שֶׁלְּפִיכָךְ נִקְרָאִים **בּוֹנָיִךְ**, הִנֵּה הֵם "מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם".

שתי בחינות בלומדי תורה

אָמְנָם בֵּאוּר זֶה עֲדַיִן אֵינוֹ מַסְפִּיק:

כִּי גַּם אִם הָיָה נֶאֱמַר "וְרַב שְׁלוֹמָם" (בְּלִי כָּפֶל תֵּבַת "בָּנַיִךְ"), הָיָה זֶה נִמְשָׁךְ עַל מַה שֶּׁכָּתוּב לִפְנֵי זֶה "וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה'", דְּ"לִמּוּדֵי ה'" הוּא עִנְיָנָם שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, וְאִם כֵּן גַּם מִזֶּה הָיוּ יְכוֹלִים לִלְמֹד שֶׁ"תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם".

וּמַשְׁמָעוּת הָעִנְיָן הוּא שֶׁיֵּשׁ ב' בְּחִינוֹת:

[א] "**לִמּוּדֵי הַוְיָ**"", שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר רַק "וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי הַוְיָ"",

[ב] וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים "**הָעוֹסְקִים בְּבִנְיָנוֹ שֶׁל עוֹלָם**" שֶׁעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר "וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ", הַיְנוּ שֶׁהֵם דַּוְקָא "מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם" עַל יְדֵי שֶׁעוֹסְקִים בְּבִנְיָנוֹ שֶׁל עוֹלָם.

וְצָרִיךְ לְהָבִין הָעִנְיָן בָּזֶה.

ב. לימודי השם

בחינת "וכל בנייך לימודי השם" שמה את שלושת העמודים, תורה עבודה וגמ"ח, במי־דה שווה

לימוד תורה כחלק מכלל עבודת השם

וְהָעִנְיָן הוּא, שֶׁהַהֶפְרֵשׁ בֵּין בְּחִינַת "**לִמּוּדֵי ה'**" וּבְחִינַת **תַּלְמִידֵי חֲכָמִים** הָעוֹסְקִים בְּבִנְיָנוֹ שֶׁל עוֹלָם הוּא הֶפְרֵשׁ כְּלָלִי בְּכָל־לְלוּת עֲבוֹדַת הָאָדָם:

דְּהִנֵּה מַה שֶּׁכָּתוּב "וְכָל בָּנַיִךְ **לִמּוּדֵי הַוְיָ**"" קְאִי עַל זֶה שֶׁלִּמּוּד הַתּוֹרָה אֵינוֹ עִקַּר עֲבוֹדָתוֹ, וְאֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיֶה בְּשָׁוֶה אֲצְלוֹ עִם שְׁאָר עִנְיְנֵי הָעֲבוֹדָה, הַנֶּחְלָקִים בְּכָל־לְלוּת לְג' הַקַּוִּין דְּתוֹרָה עֲבוֹדָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים.

וְהַיְנוּ, דְּאַף שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מְחֻיָּב בְּמִצְוַת תַּלְמוּד תּוֹרָה, מִכָּל מָקוֹם, יָכוֹל לָצֵאת יְדֵי חוֹבָתוֹ עַל יְדֵי

1. ישעי' נג, יד.
2. תג, ב.

לְמוּד פֶּרֶק אֶחָד שַׁחֲרִית וְכוּ', שֶׁגַּם בָּזֶה מְקַיֵּם מַה שֶּׁכָּתוּב[3] "לֹא יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ גוֹ'"[4].

וְהַיְנוּ שֶׁהַהִתְעַסְּקוּת שֶׁלּוֹ בְּתוֹרָה הִיא **בְּשָׁוֶה** לְהִתְעַסְּקוּתוֹ בְּשָׂאָר הַמִּצְוֹת, לִהְיוֹת שֶׁהַתּוֹרָה הִיא אַחַת מֵרַמַ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה.

להיות 'תמים' עם רמ"ח מצוות

וְכִדְאִיתָא [כמופיע] בַּגְּמָרָא[5] שֶׁרַמַ"ח מִצְוֹת עֲשֵׂה הֵם כְּנֶגֶד רַמַ"ח אֲבָרִים שֶׁבָּאָדָם, וְהָרִי כְּתִיב[6] "תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹקֶיךָ", פֵּרוּשׁ שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת תָּמִים בְּכָל אֲבָרָיו, שֶׁלֹּא יֶחְסַר לוֹ אֵבֶר אֶחָד דְּהַיְנוּ מִצְוָה אַחַת, דְּמִטַּעַם זֶה עוֹסֵק גַּם בַּתּוֹרָה,

וְאַדְרַבָּה, אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא זוֹ בִּלְבַד שֶׁכָּל עִנְיְנֵי תּוֹרָה וּמִצְוֹת הֵם בְּשָׁוֶה אֶצְלוֹ, אֶלָּא עוֹד זֹאת שֶׁעִקַּר עֲבוֹדָתוֹ הִיא בְּקֵו הַגְּמִילוּת חֲסָדִים, מָאֵרִי עוֹבְדִין טָבִין.

וְעַל דֶּרֶךְ זֶה אֶפְשָׁר שֶׁעִקַּר עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל אָדָם יִהְיֶה בַּעֲמוּד הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהוּא עַמּוּד הַתְּפִלָּה.

שֶׁכְּלָלוּת עֲבוֹדַת הָאָדָם יֵשׁ בָּהּ ג' הָעִנְיָנִים דְּתוֹרָה עֲבוֹדָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים, וּבְאֹפֶן שֶׁצְּרִיכִים לְכָלָם. וְאֶפְשָׁר שֶׁכֻּלָּם יִהְיוּ בְּשָׁוֶה, אוֹ שֶׁעִנְיַן הַגְּמִילוּת חֲסָדִים אוֹ עִנְיַן הַתְּפִלָּה יִהְיֶה הָעִקָּר.

וְעַל זֶה נֶאֱמַר "**וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה'**".

ג. תלמידי חכמים

הדרגה השנייה של "בונייך" הם אלו שעניינם הוא בעיקר לימוד התורה.

ודווקא עליהם נאמר "ורב שלום בנייך" כי הם פועלים את השלום הגדול ביותר.

"רב שלום" – על ידי תלמידי חכמים

אָמְנָם, מַה שֶּׁכָּתוּב "וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ - אַל תִּקְרִי בָּנָיִךְ אֶלָּא **בּוֹנָיִךְ**", קָאֵי עַל **תַּלְמִידֵי חֲכָמִים** דַּוְקָא הָעוֹסְקִים בְּבִנְיָנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁאֶצְלָם הָעִקָּר הוּא תַּלְמוּד תּוֹרָה, וְדַוְקָא הֵם "מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם".

וְהַיְנוּ דְּאַף שֶׁמַּה שֶּׁכָּתוּב "וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ" קָאֵי גַּם עַל לְבָנָיו, וְהָוֵי כְּאִלּוּ נֶאֱמַר "וְרַב שְׁלוֹמָם", הַיְנוּ שֶׁגַּם "כָּל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה'", שֶׁהֵם כָּל יִשְׂרָאֵל הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, "מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם",

מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ חִדּוּשׁ מְיֻחָד בַּשָּׁלוֹם שֶׁנִּפְעָל עַל יְדֵי **תּוֹרָה**, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר "וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ - אַל תִּקְרִי בָּנָיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ".

דְּעִנְיַן "**רַב** שְׁלוֹם" הוּא עִנְיַן הַשָּׁלוֹם הֵכִי גָּדוֹל שֶׁאֶפְשָׁר לִהְיוֹת.

וְזֶה נַעֲשֶׂה דַּוְקָא עַל יְדֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים בְּבִנְיָנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁאֶצְלָם הָעִקָּר הוּא תַּלְמוּד תּוֹרָה, שֶׁעַל יָדוֹ נִפְעָל עִנְיַן הַשָּׁלוֹם הֵכִי גָּדוֹל שֶׁאֶפְשָׁר לִהְיוֹת (וּכְדִלְקַמָּן).

ד. שני שלבים

שתי הדרגות קיימים גם בעבודת כל אחד, שהם שני שלבים בעבודה, שכל אחד יכול להשיגם.

"בנייך" – תחילת העבודה, שהכל בשווה, ואז "העולם קיים" פועלים לקיום העולם. "בונייך" - שלמות העבודה, ואז הדגש הוא על בניית העולם ולא רק על קיומו.

תחילת העבודה ושלמות העבודה

וּבְפָרְטִיּוּת יוֹתֵר:

הִנֵּה מַה שֶּׁכָּתוּב "וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה'" וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ", קָאֵי עַל עֲבוֹדַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁיֵּשׁ בָּהּ ב' דְּרָגוֹת: תְּחִלַּת הָעֲבוֹדָה וּשְׁלֵמוּת הָעֲבוֹדָה.

דִּ**בְתְחִלַּת הָעֲבוֹדָה**, הִנֵּה כָּל עִנְיְנֵי הָעֲבוֹדָה הֵם בְּשָׁוֶה אֵצֶל הָאָדָם הָעוֹסֵק בָּהֶם, וְעַל דֶּרֶךְ הָעִנְיָן דְּהַקְדָּמַת נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמַע, שֶׁמִּצַּד זֶה קַלּוֹת שֶׁבְּקַלּוֹת וַחֲמוּרוֹת שֶׁבַּחֲמוּרוֹת שָׁוִין.

וְזֶהוּ פֵּרוּשׁ "וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה'", שֶׁכָּל הַג' קַוִּין הֵם בְּשָׁוֶה אֶצְלוֹ, שֶׁעַל יָדוֹ נִפְעָל עִנְיַן הַשָּׁלוֹם הֵכִי גָּדוֹל שֶׁאֶפְשָׁר לִהְיוֹת.

וְזֶה נַעֲשֶׂה דַּוְקָא עַל יְדֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הָעוֹסְקִים בְּבִנְיָנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁאֶצְלָם הָעִקָּר הוּא תַּלְמוּד תּוֹרָה, שֶׁעַל יָדוֹ נִפְעָל עִנְיַן הַשָּׁלוֹם הֵכִי גָּדוֹל שֶׁאֶפְשָׁר לִהְיוֹת (וּכְדִלְקַמָּן).

מקיים או בונה את העולם

וְהַיְנוּ, שֶׁהַחִלּוּק בֵּין "**בָּנַיִךְ**" לְ"**בּוֹנָיִךְ**" הוּא:

שֶׁ"בָּנַיִךְ" קָאֵי עַל **תְּחִלַּת** הָעֲבוֹדָה, שֶׁכָּל הַג' קַוִּין הֵם בְּשָׁוֶה אֶצְלוֹ, שֶׁעַל יְדֵי זֶה פּוֹעֲלִים רַק שֶׁהָעוֹלָם יִהְיֶה **עוֹמֵד** וְקַיָּם, שֶׁ"עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים" אֵלֶּה

3. יהושע א, ח.
4. כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא (מנחות צח).
5. מכות כג, סע"ב.
6. שופטים יח, יג.

"הָעוֹלָם עוֹמֵד" וְקַיָּם.

אָמְנָם **בִּשְׁלֵמוּת** הָעֲבוֹדָה שֶׁעִקַּר עֲבוֹדָתוֹ הִיא בַּתּוֹרָה, הִנֵּה פְּעֻלָּתוֹ הִיא (לֹא רַק שֶׁהָעוֹלָם יִהְיֶה "**קַיָּם**" וְ"**עוֹמֵד**", אֶלָּא עוֹד זֹאת) שֶׁהוּא **בּוֹנֶה** אֶת הָעוֹלָם, "אַל תִּקְרֵי בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנַיִךְ", שֶׁהֵם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים "הָעוֹסְקִין **בְּבִנְיָנוֹ** שֶׁל עוֹלָם".

ה. חרב של שלום

התפילה היא "חרב", כיוון שעניינה להילחם ולהכרית את הקליפות.

אבל זוהי "חרב של שלום" כי תוכן התפילה הוא גילוי הנפש האלוקית, גילוי אור שפועל את הכרתת הקליפות, אבל אינו התעסקות עם הקליפה עצמה.

תפילה - חרב של שלום

וּלְהָבִין מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת "**רַב** שְׁלוֹם", שָׁלוֹם גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, מֵבִיא בְּהֶמְשֵׁךְ הַמַּאֲמָרִים שָׁם[7] מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה[8] עַל הַפָּסוּק[9] "וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ גּוֹ' וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא תַּעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם", שֶׁ"אֲפִלּוּ חֶרֶב שֶׁל שָׁלוֹם לֹא תַּעֲבוֹר בְּאַרְצְכֶם".

וּבֵאוּר שְׁנֵי בְּחִינוֹת שָׁלוֹם אֵלּוּ בַּעֲבוֹדַת הָאָדָם:

דְּהִנֵּה עִנְיַן "חֶרֶב שֶׁל שָׁלוֹם" הוּא עִנְיַן הַתְּפִלָּה. כְּתַרְגּוּם אֻנְקְלוֹס עַל הַפָּסוּק[10] "בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי" - "בְּצְלוֹתִי וּבְבָעוּתִי". הֵינוּ דְּחֶרֶב הוּא עִנְיַן צְלוֹתָא, תְּפִלָּה. וְכִדְאִיתָא בַּזֹּהַר "שְׁעַת צְלוֹתָא שְׁעַת קְרָבָא" [שְׁעַת הַתְּפִלָּה הִיא שְׁעַת מִלְחָמָה].

דְּכְלָלוּת הַתְּפִלָּה הַתְחָלָתָהּ הִיא בְּפָסוּקֵי **דְּזִמְרָה**, מִלְּשׁוֹן "**לְזַמֵּר** עָרִיצִים"[11], הֵינוּ שֶׁעִנְיָנָהּ הוּא הַמִּלְחָמָה לְהַכְרִית וּלְזַמֵּר הַקְּלִפּוֹת כוּ'.

'חרב' של גילוי אור

אָמְנָם מִלְחָמָה זוֹ נִקְרֵאת בְּשֵׁם "חֶרֶב שֶׁל **שָׁלוֹם**", כִּי הַחֶרֶב שֶׁבַּתְּפִלָּה אֵין עִנְיָנוֹ הַמִּלְחָמָה נֶגֶד הַקְּלִפּוֹת עַצְמָם, אֶלָּא עִקַּר עִנְיָנוֹ הוּא גִּלּוּי אוֹר הַנֶּפֶשׁ.

ו. תורתו אומנותו

התורה היא בעלת הבית על העולם – וה'בונייך' שהתורה אומנותם בונים עולם שבו אין כל רע, ועל כן יש שלום ללא מלחמה.

והתורה, ובפרט פנימיות התורה, "פוטרת את העולם מן הדין" של הצמצום – שכן היא רואה בעולם גילוי אלוקות, שלום מוחלט.

התורה – שלום ללא חרב כלל

אָמְנָם לְמַעְלָה מִזֶּה הוּא מַה שֶּׁכָּתוּב "וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ גּוֹ' וְחֶרֶב **לֹא** תַּעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם", שְׁלֵימוּת הַמִּלְחָמָה אֲפִילּוּ בַּחֶרֶב שֶׁל הַשָּׁלוֹם, שֶׁזֶּה נַעֲשָׂה עַל יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה.

כִּי עִנְיָנָהּ שֶׁל תּוֹרָה הוּא שָׁלוֹם לְגַמְרֵי, וְלָכֵן גַּם פְּעֻלַּת הַתּוֹרָה בְּבְרִיאַת הָעוֹלָם אֵינָהּ בְּאֹפֶן שֶׁל מִלְחָמָה כְּלָל, אֶלָּא הַבְּרִיאָה הוּא בְּדֶרֶךְ מִמֵּילָא, בְּדֶרֶךְ שֶׁל שָׁלוֹם וּמְנוּחָה.

כלי אומנות לבניין העולם

וְהָעִנְיָן בָּזֶה:

שֶׁעַל יְדֵי זֶה שֶׁ'תּוֹרָתוֹ אָמָנְתּוֹ'[12] יֵשׁ בּוֹ גַּם הַכֹּחַ שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁהִיא הַבַּעַל הַבַּיִת הַמּוֹשֶׁלֶת וְשׁוֹלֶטֶת עַל הָעוֹלָם.

כַּמּוּבָן מִמַּאֲמָר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה[13] "וָאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן"[14] - הַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת אֲנִי הָיִיתִי כְּלִי אֻמָּנָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא". וְעַד שֶׁעַל יָדָהּ עוֹשִׂים עוֹלָם חָדָשׁ[15], וְלָכֵן עַל יְדֵי הָעֵסֶק בַּתּוֹרָה מִלְכַתְּחִלָּה אֵין צְרִיכִים לַמִּלְחָמָה כְּלָל.

וּמִטַּעַם זֶה נִקְרָאִים תַּלְמִידֵי חֲכָמִים "עוֹסְקִים בְּבִנְיָנוֹ שֶׁל עוֹלָם", כִּי בִּנְיָן הָעוֹלָם הוּא עַל יְדֵי הַתּוֹרָה דַּוְקָא.

7. תרנ"ט ע' קנב ואילך. תש"ד ע' 83 ואילך.
8. תענית כב, סע"א ואילך.
9. בחוקותי כו, ו.
10. ויחי מח, כב.
11. ע"פ ישעי' כה, ה.
12. ראה שבת יא, א.
13. ב"ר בתחלתו.
14. משלי ח, א.
15. ע"פ לשון חז"ל – ב"ר פ"ל, ח.

לפטור מן ה"דין" והצמצום

וְאֹפֶן פְּעֻלַּת הַתּוֹרָה בָּעוֹלָם הוּא כְּמַאֲמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי[16] (שֶׁ"תּוֹרָתוֹ אָמְנָתוֹ") "כֻּלְּנִי לְפַטֵּר אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִן הַדִּין",

דְּפֵרוּשׁ הַדְּבָרִים (וּבִפְרָט עַל פִּי הַמְבֹאָר בִּפְנִימִיּוּת הַתּוֹרָה) הוּא, לֹא רַק בְּטִיּוּל עִנְיַן **הַדִּין וְהָעֹנֶשׁ**, אֶלָּא בְּטִיּוּל כְּלָלִיּוּת עִנְיַן **הַצִּמְצוּם וְהַדִּין** שֶׁהָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בִּשְׁבִיל בְּרִיאַת הָעוֹלָם.

שֶׁזֶּהוּ הַחִדּוּשׁ שֶׁבְּעִנְיַן הַתּוֹרָה וּפְנִימִיּוּת הַתּוֹרָה בִּפְרָט, כִּי עַל יָדָהּ פּוֹעֲלִים אֶת בְּטִיּוּל הַצִּמְצוּם וְהַדִּין, שֶׁיִּהְיֶה גִּלּוּי אֱלֹקוּת. וְזֶהוּ עִנְיַן "וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ", "שָׁלוֹם רָב", שָׁלוֹם גָּדוֹל בְּיוֹתֵר.

ז. כוח הפועל בנפעל

עניין זה, שהתורה מגלה אלוקות בעולם, וב־מיוחד בלימוד תורת החסידות, מבאר מדוע על ידי לימוד החסידות תבוא הגאולה – כי הגאולה היא מציאות שבה האלוקות תהיה בפשיטות בעולם.

מרבים שלום – על ידי גילוי אלוקות

וְזֶהוּ **"וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ":**

דְּנוֹסָף לָזֶה שֶׁיֵּשְׁנָה פְּעֻלַּת הַשָּׁלוֹם שֶׁעַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּאֹפֶן דְּ"לִמּוּדֵי ה'", הַיְנוּ שֶׁהוּא בִּשְׁוָה עִם קַו הַתְּפִלָּה וְכוּ' (כַּנִּזְכָּר לְעֵיל),

הִנֵּה יֶשְׁנוֹ עִנְיָן נַעֲלֶה יוֹתֵר: בְּחִינַת "**וְרַב** שְׁלוֹם בָּנָיִךְ", "**מַרְבִּים** שָׁלוֹם בָּעוֹלָם", שֶׁהוּא לְמַעְלָה גַּם מֵ"חֶרֶב שֶׁל שָׁלוֹם" -

שֶׁהַבֵּירוּר הוּא בְּדֶרֶךְ מִמֵּילָא, עַל יְדֵי פְּעֻלַּת הַתּוֹרָה וּבִפְרָט פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה לְבַטֵּל אֶת עִנְיַן הַצִּמְצוּם וְהַדִּין לִהְיוֹת גִּלּוּי אֱלֹקוּת.

פעולת תורת החסידות מעין העתיד

וּבָזֶה יֵשׁ לְבָאֵר גַּם מַאֲמָר מָשִׁיחַ לְהַבַּעַל שֵׁם טוֹב[17] דְּ"כְּשֶׁיָּפוּצוּ מַעְיְנוֹתֶיךָ חוּצָה קָאָתֵי מַר", כִּי עַל יְדֵי לִמּוּד פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה, נִשְׁמָתָא דְּנִשְׁמָתָא דְּאוֹרָיְיתָא, פּוֹעֲלִים לְבִטּוּל הַצִּמְצוּם וְהַדִּין, וְשֶׁיִּהְיֶה גִּלּוּי אֱלֹקוּת,

שֶׁזֶּה יִהְיֶה הַחִדּוּשׁ דִּלְעָתִיד לָבֹא, דִּכְתִיב[18] "וְנִגְלָה כְּבוֹד ה' וְרָאוּ כָל בָּשָׂר גּוֹ'", וּכְתִיב[19] "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים". הַיְנוּ עַל דֶּרֶךְ הַנִּבְרָאִים שֶׁבַּיָּם, דַּהֲגַם שֶׁיֵּשׁ בַּיָּם רִבּוּי נִבְרָאִים מִכָּל מָקוֹם רוֹאִים רַק אֶת הַיָּם שֶׁהוּא מָקוֹר חַיּוּתָם.

וְכֵן יִהְיֶה גַּם לֶעָתִיד לָבוֹא גִּלּוּי כֹּחַ הַפּוֹעֵל בִּנְפָעָל בְּאֹפֶן כָּזֶה שֶׁאֵין רוֹאִים אֶלָּא אֶת כֹּחַ הַפּוֹעֵל, וְעַל דֶּרֶךְ הַסִּפּוּר הַיָּדוּעַ[20] דְּאַדְמוֹ"ר הַזָּקֵן [וְיֵשׁ גּוֹרְסִים עַל דֶּרֶךְ זֶה בְּהַצֶּמַח צֶדֶק[21]] שֶׁאָמַר שֶׁאֵינוֹ רוֹאֶה אֶת הַקּוֹרָה אֶלָּא אֶת הָאֶלְקוּת שֶׁבּוֹ.

וִיהִי רָצוֹן, שֶׁעַל יְדֵי הָעֵסֶק בַּהֲפָצַת הַמַּעְיָנוֹת חוּצָה נִזְכֶּה בְּקָרוֹב מַמָּשׁ לְבִיאַת דָּוִד מַלְכָּא מְשִׁיחָא, וְכִפְסַק הָרַמְבַּ"ם[22] "מִיַּד הֵן נִגְאָלִין".

16. סוכה מה, ב.

17. באגרת הבעש"ט הידועה – נדפסה בכתר שם טוב (הוצאת קה"ת) בתחילתו.
18. ישעי' מ, ה.
19. שם יא, ט.
20. בית רבי ח"א פכ"ב (מו, א) הערה א.
21. סה"ש תש"ב ע' 203. שיחת כ"ד טבת שם.
22. הל' תשובה פ"ז ה"ה.

פרשת יתרו

כהן מדין או חותן משה?

וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱ-לֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ, כִּי הוֹצִיא ה' אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם

(שמות, פרק יח, פסוק א)

הפרשה פותחת בשבחו של יתרו, ומובן מדוע היא מציינת את היותו "חותן משה". אבל איזה שבח יש בכך שהיה "כהן . . כהן לעבודה זרה"?

אלא שדווקא בשילוב שני התארים הללו כאחד, "כהן מדין חותן משה", נרמז יתרון האור מן החושך, שהוא ההכנה המתאימה ביותר למתן תורה. "כהן מדין" היא הקליפה של הישות והגאווה שממנה נובעים המדון והמריבה, ובכך התורה רומזת לנו שהכוחות האלה עצמם נהפכים לקדושה; ובכך נעשה "חותן משה", כלומר, יתרו גרם לכך שעל אף רוממותו של משה רבינו יוכל משה לשמש ממוצע מחבר בין הקדוש ברוך הוא לעם ישראל ובין עם ישראל לתורה.

(הרבי - תורת מנחם תשמ"ה, כרך ב, עמוד 1185)

לטפס, אבל בזהירות

וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינַי וַיִּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר, וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר (פרק יט, פסוק ב)

מדוע ניתנה התורה על הר דווקא? בכדי להורות שלימוד התורה וידיעתה וההילוך בדרכי ה', צריכים ליצור באדם הגבהת הלב ותחושת סיפוק והתרוממות, כמו שנאמר "ויגבה ליבו בדרכי ה'".

עם זאת, צריכים להיזהר מאד שהגבהת הלב הזו לא תוביל לגאווה. וזה מרומז במילים **"נגד ההר"** - שיש צורך בזהירות רבה ולעמוד נגד הגאווה העלולה לבוא מלימוד ומידיעת התורה.

(הרבי הריי"צ - ספר המאמרים תש"ג, עמוד 136)

פרשת משפטים

להיצמד למקדש

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם (כא,א)
ואלה המשפטים: מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני (רש"י)

גם את המצוות המכונות "משפטים" - אלה שהשכל האנושי מחייבן, עלינו לקיימן אך ורק מפני שניתנו לנו מהשם בסיני, ולא מחמת ההיגיון והשכל שבהן.

זה גם מה שכותב רש"י: "ולמה נסמכה פרשת דינים לפרשת מזבח, לומר לך שתשים סנהדרין אצל המקדש". כלומר: יש לבסס את הצדק והיושר (דינים) "אצל **המקדש**" - על קדושת התורה וציווי הבורא, ולא על השכל האנושי.

(הרבי - לקוטי-שיחות כרך ג עמ' 899)

"מודה במקצת" בעבודת השם

עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱ-לֹהִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם, אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱ-לֹהִים

יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ (פרק כב, פסוק ח)

לְלַמֵּד שֶׁאֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ שְׁבוּעָה אֶלָּא אִם כֵּן

הִזָּהֵר בְּמִקְצָת, לוֹמַר: כָּךְ וְכָךְ אֲנִי חַיָּב לְךָ, וְהַמּוֹתָר נִגְנַב מִמֶּנִּי (רש"י)

יהודי לא יכול להיות לעולם רק רע. גם בשעה שאדם נכשל בחטא, לא ייתכן לומר שכל מהותו שקועה בחטא, שהרי עצם הנשמה לא חטאה והיא נשארה בדבקותה בה' גם בשעת החטא, ובכל יהודי יש ריבוי טוב, כמאמר חז"ל: "אפילו פושעי ישראל, מלאים מצוות כרימון".

וכאשר יצר הרע מקטרג ותובע להפליל את החוטא ולמסור אותו כולו לרשותו, טוען האדם כנגדו טענת "מודה במקצת", ואומר: לא כל מהותי וכוחי חטאו. חטאתי רק בחלקי, "במקצת".

ועל כך נאמר הדין שמודה במקצת חייב שבועה. וכך בעבודת ה', אדם שחטא ו'מקצתו' נכנס לרשות היצר, זקוק לתוספת כוח שלא ייפול יותר לרשות היצר. וזו השבועה שמשביעים אותו, מלשון הַשְׁבָּעָה, שנותנים לו כוחות מיוחדים שלא ייפול יותר ויוכל להחזיק מעמד.

(הרבי - לקוטי שיחות כרך טז, עמוד 270)

תיקון החטא - בהליכה לצדיק שבדור

עַד הָאֱ-לֹהִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם (פרק כב, פסוק ח)

"עד האלוקים יבוא דבר שניהם", הכוונה היא לדיינים. אז היה זה משה רבינו, ובדורות הבאים - בכל דור הצדיק שבדור. הפסוק מלמד אותנו שאדם שחטא ומבקש לתקן את חטאו יילך אל הצדיק שבדור, והוא יורהו את הדרך לתשובה וייתן לו כוח לחזור בתשובה שלמה. ועל ידי זה "ישלם שניים לרעהו", כלומר, יעבוד את הבורא, שנקרא "רֵע", בכוח כפול ומכופל.

(הרבי - לקוטי שיחות כרך א, עמוד 158)

אל תחמוס את חברך עם היצר הרע

לֹא תָשָׁא שֵׁמַע שָׁוְא, אַל תָּשֶׁת יָדְךָ עִם רָשָׁע לִהְיֹת עֵד חָמָס (פרק כג, פסוק א)

אַזְהָרָה לְמַקְבֵּל לָשׁוֹן הָרָע (רש"י)

כך אמר הבעל שם טוב: לכל יהודי ויהודי ניתן מלמעלה יתרון מיוחד. אולם בשעה שאחד מספר לחברו לשון הרע על אדם שלישי, הרי הם 'חומסים' ולוקחים ממנו יתרון זה. וזהו הרמז בפסוק: **"לא תישא שמע שווא"** - לא תקבל לשון הרע על חברך, כדי ש**"אל תשת ידך עם רשע"** - היינו, שלא תשתף פעולה עם יצר הרע, **"להיות עד חמס"** - 'לחמוס' יחד מחברך את העילוי המיוחד לו.

(הרבי הריי"צ - ספר השיחות תש"א, עמוד 65)

לייקר כל יום וכל רגע בחיים

לֹא תִהְיֶה מְשַׁכֵּלָה וַעֲקָרָה בְּאַרְצֶךָ, אֶת מִסְפַּר יָמֶיךָ אֲמַלֵּא (פרק כג, פסוק כו)

כשיש לאדם שביעות רצון מעבודתו, הוא עלול ליפול מדרגתו, משום שזה מוביל אותו לבחור ולקיים רק את המצוות שיש לו בהן עונג ו'חוש', וכך הוא יורד מדחי אל דחי עד שנופל לגמרי, חס ושלום.

כדי לבטל זאת, עליו להתבונן ב**"מספר ימיך"** - עליו לדעת שניתן לו מספר מסוים של ימים ושנים למלא את שליחותו בעולם, וחבל על כל רגע שלא מנוצל לצורך מילוי שליחות זו. ידיעה זו מבטלת כל רגש של מציאות עצמית, והאדם מסור ונתון כל כולו למילוי שליחותו.

ואז מבטיח לו הקדוש ברוך הוא: **"את מספר ימיך אמלא"**. אפילו אם בעבר היו ימים שהאדם לא עסק בהם במילוי שליחותו כפי הראוי להיות, מובטח לו שהקדוש ברוך הוא ישלים וימלא גם ימים אלה.

(הרבי - לקוטי שיחות כרך טז, עמוד 273)

עת לדעת

אירועים בדברי ימי חסידות חב"ד על־פי לוח השנה

מבוסס על ספרו של השליח הרב **אברהם שמואל בוקיעט** ע"ה מוקדש לעילוי נשמתו

טז שבט

תרכ"ט

נפטר הרב הקדוש ר' ברוך שלום שניאורסון, בנו בכורו של אדמו"ר הצמח צדק וסב סבו של הרבי. נפטר בגיל שישים ושתיים, ונטמן בתוך אוהל אביו בליובאוויטש.

כב שבט

תשמ"ח

פטירת הרבנית חיה מושקא, אשת הרבי ובתו של אדמו"ר הריי"צ. נפטרה בגיל שמונים ושש. בהלווייתה השתתפו כחמישה עשר אלף איש, ונטמנה בבית העלמין מונטיפיורי בסמוך לאוהל הקדוש.

הרבי ציין פעם את העובדה המעניינת שאדמו"ר הריי"צ עצמו, וכן גם אימו, סבתו ובתו - הסתלקו כולם בחודש שבט.

תשנ"ב

הרבי חילק לציבור את "קובץ כ"ב שבט", שהכיל שיחות ומכתבים של הרבי על מעלתן של הנשים והבנות, והודפס על פי הוראת הרבי לרגל יום השנה לפטירת הרבנית. הרבי חילק את הקובץ בתוספת שטר של חמישה דולרים, כרמז לשמה של הרבנית (חמש - ראשי תיבות שמה של הרבנית), ופרוסת עוגת דבש.

לוח חב"ד

על פי הספר "הלכות ומנהגי חב"ד"

יום שישי
טז שבט

בקריאת שניים מקרא ואחד תרגום, גם את פסוקי עשרת הדיברות קוראים כרגיל: בטעמי המקרא הרגילים, וקוראים פסוק בפסוק עם התרגום שלו[1].

שבת קודש פרשת יתרו
יז שבט

את עשרת הדיברות קוראים בטעם העליון[2].

לקראת קריאת עשרת הדיברות הקהל נעמד, ובשעת הקריאה עומדים עם הפנים לכיוון ספר התורה[3].

הרבי נהג לעמוד ולהפנות את פניו אל ספר התורה מעט לפני התחלת קריאת עשרת-הדיברות.

1. שו"ע אדמוה"ז סי' תצד סי"א.
2. לוח כולל-חב"ד.
3. ספר-המנהגים עמ' 31.

המקורות מופיעים בפירוט יותר בספר

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הרה"ת ר' **מנחם מענדל הכהן** ב"ר הרה"ת **יהושע זעליק הכהן** ע"ה ומרת **גאלדא** בת הרה"ת **מרדכי ירחמיאל חיים לימא** ע"ה

א וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹּהֵן מִדְיָן חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי־הוֹצִיא יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם: וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ כֹהֵן מִדְיָן חֹתֵן מֹשֶׁה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי־הוֹצִיא יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם: וּשְׁמַע יִתְרוֹ רַבָּא דְמִדְיָן חֲמוּהִי דְמֹשֶׁה יָת כָּל דִּי עֲבַד יְיָ לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל עַמֵּהּ אֲרֵי אַפֵּיק יְיָ יָת יִשְׂרָאֵל מִמְצְרָיִם: ב וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה אֶת־צִפֹּרָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה אַחַר שִׁלּוּחֶיהָ: וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה אֶת־צִפֹּרָה אֵשֶׁת מֹשֶׁה אַחַר שִׁלּוּחֶיהָ: וּדְבַר יִתְרוֹ חֲמוּהִי דְמֹשֶׁה יָת צִפּוֹרָה אִתַּת מֹשֶׁה בָּתַר דְּפַטָּרָהּ: ג וְאֶת שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר שֵׁם הָאֶחָד גֵּרְשֹׁם כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה: וְאֶת שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר שֵׁם הָאֶחָד גֵּרְשֹׁם כִּי אָמַר גֵּר הָיִיתִי בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה: וְיָת תְּרֵין בְּנָהָא דִּי שׁוּם חַד גֵּרְשֹׁם אֲרֵי אֲמַר דַּיָּר הֲוֵיתִי בְּאַרְעָא נוּכְרָאָה: ד וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר כִּי־ אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי וַיַּצִּלֵנִי מֵחֶרֶב פַּרְעֹה: וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר כִּי־אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי וַיַּצִּלֵנִי מֵחֶרֶב פַּרְעֹה: וְשׁוּם חַד אֱלִיעֶזֶר אֲרֵי אֱלָהָא דְאַבָּא הֲוָה בְּסַעֲדִי וְשֵׁזְבַנִי מֵחַרְבָּא דְפַרְעֹה: ה וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל־מֹשֶׁה אֶל־הַמִּדְבָּר אֲשֶׁר־הוּא חֹנֶה שָׁם הַר הָאֱלֹהִים: וַיָּבֹא יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל־מֹשֶׁה אֶל־הַמִּדְבָּר אֲשֶׁר־הוּא חֹנֶה שָׁם הַר הָאֱלֹהִים: וַאֲתָא יִתְרוֹ חֲמוּהִי דְמֹשֶׁה וּבְנוֹהִי וְאִתְּתֵהּ לְוָת מֹשֶׁה לְמַדְבְּרָא דִּי הוּא שָׁרֵי תַּמָּן לְטוּרָא דְאִתְגְּלִי עֲלוֹהִי יְקָרָא דַיְיָ: ו וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה אֲנִי חֹתְנְךָ יִתְרוֹ בָּא אֵלֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיהָ עִמָּהּ: וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה אֲנִי חֹתְנְךָ יִתְרוֹ בָּא אֵלֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי בָנֶיהָ עִמָּהּ: וַאֲמַר לְמֹשֶׁה אֲנָא חֲמוּתְךָ יִתְרוֹ אָתֵי לְוָתָךְ וְאִתְּתָךְ וְתַרְתֵּי בְנָהָא עִמַּהּ: ז וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לִקְרַאת חֹתְנוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ וַיִּשַּׁק־לוֹ וַיִּשְׁאֲלוּ אִישׁ־לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם וַיָּבֹאוּ הָאֹהֱלָה: וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לִקְרַאת חֹתְנוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ וַיִּשַּׁק־לוֹ וַיִּשְׁאֲלוּ אִישׁ־לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם וַיָּבֹאוּ הָאֹהֱלָה: וּנְפַק מֹשֶׁה לְקַדָּמוּת חֲמוּהִי וּסְגִיד וּנְשִׁיק לֵהּ וּשְׁאִילוּ גְּבַר לְחַבְרֵהּ לִשְׁלָם וְעַלּוּ לְמַשְׁכְּנָא: ח וַיְסַפֵּר מֹשֶׁה לְחֹתְנוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְפַרְעֹה וּלְמִצְרַיִם עַל אוֹדֹת יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאָתַם בַּדֶּרֶךְ וַיַּצִּלֵם יְהוָה: וַיְסַפֵּר מֹשֶׁה לְחֹתְנוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְפַרְעֹה וּלְמִצְרַיִם עַל אוֹדֹת יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מְצָאָתַם בַּדֶּרֶךְ וַיַּצִּלֵם יְהוָה: וְאִשְׁתְּעִי מֹשֶׁה לַחֲמוּהִי יָת כָּל דִּי עֲבַד יְיָ לְפַרְעֹה וּלְמִצְרָאֵי עַל עֵיסַק יִשְׂרָאֵל יָת כָּל עַקְתָא דִּי אַשְׁכַּחְתִּנּוּן בְּאָרְחָא וְשֵׁזְבָנּוּן יְיָ: ט וַיִּחַד יִתְרוֹ עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר־עָשָׂה יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִצִּילוֹ מִיַּד מִצְרָיִם: וַיִּחַד יִתְרוֹ עַל כָּל טַבְתָּא דִּי עֲבַד יְיָ לְיִשְׂרָאֵל דִּי שֵׁזְבָנּוּן מִידָּא דְמִצְרָאֵי: י וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד פַּרְעֹה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת־הָעָם מִתַּחַת יַד־מִצְרָיִם: וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד פַּרְעֹה אֲשֶׁר הִצִּיל אֶת־הָעָם מִתַּחַת יַד־מִצְרָיִם: וַאֲמַר יִתְרוֹ בְּרִיךְ יְיָ דִּי שֵׁזִיב יָתְכוֹן מִידָּא דְמִצְרָאֵי וּמִידָּא דְפַרְעֹה דִּי שֵׁזִיב יָת עַמָּא מִתְּחוֹת מַרְוַת מִצְרָאֵי: יא עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה מִכָּל־הָאֱלֹהִים כִּי בַדָּבָר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם: עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה מִכָּל־הָאֱלֹהִים כִּי בַדָּבָר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם: כְּעַן יָדַעְנָא אֲרֵי רַב יְיָ וְלֵית אֱלָהּ בַּר מִנֵּהּ אֲרֵי בְּפִתְגָמָא דְּחַשִּׁיבוּ מִצְרָאֵי לְמִדַּן יָת יִשְׂרָאֵל בְּהּ דָּנִנּוּן: יב וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה עֹלָה וּזְבָחִים לֵאלֹהִים וַיָּבֹא אַהֲרֹן וְכֹל | זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכָל־לֶחֶם עִם־חֹתֵן מֹשֶׁה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים:

וַיַּקְּחוּ יִתְרוֹ חֹתֵן מֹשֶׁה עֹלָה וּזְבָחִים לֵאלֹהִים וַיָּבֹא אַהֲרֹן וְכֹל ׀ זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכָל־לֶחֶם עִם־חֹתֵן
משֶׁה לִפְנֵי הָאֱלֹהִים: וַיְקָרֶיב יִתְרוֹ חֲמוּהִי דְמֹשֶׁה
עֲלָוָן וְנִכְסַת קוּדְשִׁין קֳדָם יְיָ וַאֲתָא אַהֲרֹן וְכֹל סָבֵי
יִשְׂרָאֵל לְמֵיכַל לַחְמָא עִם חֲמוּהִי דְמֹשֶׁה קֳדָם יְיָ:
שני ג וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֵּשֶׁב משֶׁה לִשְׁפֹּט אֶת־הָעָם
וַיַּעֲמֹד הָעָם עַל־משֶׁה מִן־הַבֹּקֶר עַד־הָעָרֶב:
וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֵּשֶׁב משֶׁה לִשְׁפֹּט אֶת־הָעָם וַיַּעֲמֹד
הָעָם עַל־משֶׁה מִן־הַבֹּקֶר עַד־הָעָרֶב: וַחֲזָה מִיּוֹמָא
דְבַתְרוֹהִי וִיתֵב משֶׁה לְמִדַּן יָת עַמָּא וְקָם עַמָּא
עִלָּוֹהִי דְמֹשֶׁה מִן צַפְרָא עַד רַמְשָׁא: ד וַיַּרְא חֹתֵן
משֶׁה אֶת כָּל־אֲשֶׁר־הוּא עֹשֶׂה לָעָם וַיֹּאמֶר
מָה־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה לָעָם מַדּוּעַ
אַתָּה יוֹשֵׁב לְבַדֶּךָ וְכָל־הָעָם נִצָּב עָלֶיךָ מִן־בֹּקֶר
עַד־עָרֶב: וַיַּרְא חֹתֵן משֶׁה אֶת כָּל־אֲשֶׁר־הוּא
עֹשֶׂה לָעָם וַיֹּאמֶר מָה־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר אַתָּה
עֹשֶׂה לָעָם מַדּוּעַ אַתָּה יוֹשֵׁב לְבַדֶּךָ וְכָל־הָעָם נִצָּב
עָלֶיךָ מִן־בֹּקֶר עַד־עָרֶב: וַחֲזָא חֲמוּהִי דְמֹשֶׁה יָת
כָּל דְּהוּא עָבֵד לְעַמָּא וַאֲמַר מָה פִּתְגָמָא הָדֵין דִּי
אַתְּ עָבֵד לְעַמָּא מָה דֵּין אַתְּ יָתֵב בִּלְחוֹדָךְ וְכָל
עַמָּא קָיְמִין עֲלָוָךְ מִן צַפְרָא עַד רַמְשָׁא: ט וַיֹּאמֶר
משֶׁה לְחֹתְנוֹ כִּי־יָבֹא אֵלַי הָעָם לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים:
וַיֹּאמֶר משֶׁה לְחָתְנֵיהּ כִּי־יָבֹא אֵלַי הָעָם לְדָרָשׁ
אֱלָהִים: וַאֲמַר משֶׁה לַחֲמוּהִי אֲרֵי אָתָן לִוָתִי עַמָּא
לְמִתְבַּע אֶלֶפֵן מִן קֳדָם יְיָ: ט כִּי־יִהְיֶה לָהֶם דָּבָר
בָּא אֵלַי וְשָׁפַטְתִּי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ וְהוֹדַעְתִּי
אֶת־חֻקֵּי הָאֱלֹהִים וְאֶת־תּוֹרֹתָיו: כִּי־יִהְיֶה לָהֶם
דָּבָר בָּא אֵלַי וְשָׁפַטְתִּי בֵּין אִישׁ וּבֵין רֵעֵהוּ
וְהוֹדַעְתִּי אֶת־חֻקֵּי הָאֱלֹהִים וְאֶת־תּוֹרָתֵיו: כַּד הֲוֵי
לְהוֹן דִּינָא אָתָן לִוָתִי וְדָאִינְנָא בֵּין גַּבְרָא וּבֵין
חַבְרֵהּ וּמְהוֹדַעְנָא לְהוֹן יָת קְיָמַיָּא דַיְיָ וְיָת
אוֹרָיָתֵהּ: י וַיֹּאמֶר חֹתֵן משֶׁה לֹא־טוֹב
הַדָּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה: וַיֹּאמֶר חֹתֵן משֶׁה אֵלָיו
לֹא־טוֹב הַדָּבָר אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה: וַאֲמַר חֲמוּהִי
דְמֹשֶׁה לֵהּ לָא תַקִּין פִּתְגָמָא דְּאַתְּ עָבֵד: יח נָבֹל
תִּבֹּל גַּם־אַתָּה גַּם־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ
כִּי־כָבֵד מִמְּךָ הַדָּבָר לֹא־תוּכַל עֲשֹׂהוּ לְבַדֶּךָּ:
נָבֹל תִּבֹּל גַּם־אַתָּה גַּם־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר עִמָּךְ
כִּי־כָבֵד מִמְּךָ הַדָּבָר לֹא־תוּכַל עֲשֹׂהוּ לְבַדֶּךָּ:
מִלְּאָה תִּלְאֶה אַף אַתְּ אַף עַמָּא הָדֵין דְּעִמָּךְ אֲרֵי
יַקִּיר מִנָּךְ פִּתְגָמָא לָא תְכוֹל לְמֶעְבְּדֵהּ בִּלְחוֹדָךְ:
יט עֲתָּה שְׁמַע בְּקֹלִי אִיעָצְךָ וְיִהְי אֱלֹהִים עִמָּךְ
הֱיֵה אַתָּה לָעָם מוּל הָאֱלֹהִים וְהֵבֵאתָ אַתָּה
אֶת־הַדְּבָרִים אֶל־הָאֱלֹהִים: עַתָּה שְׁמַע בְּקָלִי
אִיעָצֵךְ וִיהִי אֱלָהִים עִמָּךְ הֱיֵה אַתְּ לְעַמָּא מוּל
הָאֱלָהִים וְהַיְתֵית אַתְּ יָת דְּבָרַיָּא אֱלָהִים:
כְּעַן קַבֵּל מִנִּי אֲמַלְכְנָךְ וִיהֵי מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעְדָּךְ
הֱוֵי אַתְּ לְעַמָּא (תִּבַע) אֶלְפָּן מִן קֳדָם יְיָ וְתְהֵי
מֵיתֵי אַתְּ יָת פִּתְגַמַיָּא לְקֳדָם יְיָ: כ וְתְזַהַרְתָּה
אָתְהֶם אֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַתּוֹרֹת וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם
אֶת־הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָהּ וְאֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן:
וְתְזַהַרְתָּה אָתְהֶם אֶת־חֻקַּיָּא וְאֶת־הַתּוֹרָת
וְתְהוֹדַעְתָּ לְהֶם אֶת־הַדַּרְכָּ יֵלְכוּן בַּהּ וְאֶת־הַמַּעֲשֶׂה
אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן: וְתַזְהַר יָתְהוֹן יָת קְיָמַיָּא וְיָת אוֹרַיְתָא
וְתְהוֹדַע לְהוֹן יָת אוֹרְחָא דִּיהָכוֹן בַּהּ וְיָת עוֹבָדָא
דִּיעְבְּדוּן: כא וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל־הָעָם אַנְשֵׁי־חַיִל
יִרְאֵי אֱלֹהִים אַנְשֵׁי אֱמֶת שְׂנְאֵי בָצַע וְשַׂמְתָּ
עֲלֵהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת שָׂרֵי חֲמִשִּׁים
וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת: וְאַתָּה תֶּחֱזֵי מִכָּל־הָעָם אַנְשֵׁי־חַיִל
יִרְאֵי אֱלָהִים אַנְשֵׁי אֱמֶת שָׂנְאֵי בָצַע וְשַׂמְתָּ עֲלֵהֶם
שָׂרֵי אַלְפִים שָׂרֵי מְאָוֹת שָׂרֵי חַמְשִׁים וְשָׂרֵי
עֲשָׂרֹת: וְאַתְּ תֶּחֱזֵי מִכָּל עַמָּא גִּבָּרִין דְּחַיְלָא
דַּחֲלַיָּא דַיְיָ גֻּבְרִין דִּקְשׁוֹט דְּסָנְנָן לְקַבָּלָא מָמוֹן
וּתְמַנֵּי עֲלֵיהוֹן רַבָּנֵי אַלְפִין רַבָּנֵי מְאָתָא רַבָּנֵי
חַמְשִׁין וְרַבָּנֵי עֲשׂוֹרְיָתָא: כב וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם
בְּכָל־עֵת וְהָיָה כָּל־הַדָּבָר הַגָּדֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ
וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטֹן יִשְׁפְּטוּ־הֵם וְהָקֵל מֵעָלֶיךָ
וְנָשְׂאוּ אִתָּךְ: וְשָׁפְטוּ אֶת־עַמָּא בְּכָל־עִדָּן וְהָיָה

כָּל־הַדָּבָר הַגָּדֹל יָבִיאוּ אֵלֶיךָ וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטֹן יִשְׁפְּטוּ־הֵם וְהָקֵל מֵעָלֶיךָ וְנָשְׂאוּ אִתָּךְ: וידונון יָת עַמָּא בְּכָל עִדָּן וִיהֵי כָּל פִּתְגָמָא רַב יַיְתוּן לְוָתָךְ וְכָל פִּתְגָמָא זְעֵר יְדוּנוּן אֲנוּן וְיִקְלוּן מִנָּךְ וִיסוֹבְרוּן עִמָּךְ: כג אִם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה תַּעֲשֶׂה וְצִוְּךָ אֱלֹהִים וְיָכָלְתָּ עָמֹד וְגַם כָּל־הָעָם הַזֶּה עַל־מְקֹמוֹ יָבֹא בְשָׁלוֹם: אִם יָת פִּתְגָמָא הָדֵין תַּעְבֵּד וְיַפְקְדָנָךְ יְיָ וְתִכּוֹל לְמֵיקָם וְאַף כָּל עַמָּא הָדֵין עַל אַתְרֵהּ יְהַךְ בְּשָׁלָם:

שלישי כד וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל חֹתְנוֹ וַיַּעַשׂ כֹּל אֲשֶׁר אָמָר: וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה לְקוֹל חֹתְנוֹ וַיַּעַשׂ כֹּל אֲשֶׁר אָמָר: וְקַבִּיל מֹשֶׁה לְמֵימְרָא דַחֲמוּהִי וַעֲבַד כֹּל דִּי אֲמָר: כה וַיִּבְחַר מֹשֶׁה אַנְשֵׁי־חַיִל מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֹתָם רָאשִׁים עַל־הָעָם שָׂרֵי אֲלָפִים שָׂרֵי מֵאוֹת שָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשָׂרֵי עֲשָׂרֹת: וּבְחַר מֹשֶׁה גַּבְרִין דְּחַיְלָא מִכָּל יִשְׂרָאֵל וּמַנִּי יָתְהוֹן רֵישִׁין עַל עַמָּא רַבָּנֵי אַלְפִין רַבָּנֵי מְאָתָא רַבָּנֵי חַמְשִׁין וְרַבָּנֵי עֲשׂוֹרָתָא: כו וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם בְּכָל־עֵת אֶת־הַדָּבָר הַקָּשֶׁה יְבִיאוּן אֶל־מֹשֶׁה וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטֹן יִשְׁפְּטוּ הֵם: וְשָׁפְטוּ אֶת־הָעָם בְּכָל־עֵת אֶת־הַדָּבָר הַקָּשֶׁה יְבִיאוּן אֶל־מֹשֶׁה וְכָל־הַדָּבָר הַקָּטֹן יִשְׁפְּטוּ הֵם: וְדָיְנִין יָת עַמָּא בְּכָל עִדָּן יָת פִּתְגָמָא קָשֵׁי מָיְתָן לְוָת מֹשֶׁה וְכָל פִּתְגָמָא זְעֵר דָּיְנִין אֲנוּן: כז וַיְשַׁלַּח מֹשֶׁה אֶת־חֹתְנוֹ וַיֵּלֶךְ לוֹ אֶל־אַרְצוֹ: וְשַׁלַּח מֹשֶׁה יָת חֲמוּהִי וַאֲזַל לֵהּ לְאַרְעֵהּ: פ

רביעי א בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי: בְּיַרְחָא תְּלִיתָאָה לְמִפַּק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּיוֹמָא הָדֵין אָתוֹ לְמַדְבְּרָא דְסִינָי: ב וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינַי וַיַּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר וַיִּחַן־שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר: וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינַי וַיַּחֲנוּ בְּמַדְבְּרָא וְיַחֵן־שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר: וּנְטָלוּ מֵרְפִידִים וַאֲתוֹ לְמַדְבְּרָא דְסִינַי וּשְׁרוֹ בְּמַדְבְּרָא וּשְׁרָא תַּמָּן יִשְׂרָאֵל לָקֳבֵל טוּרָא: ג וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל־הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יְהוָה מִן־הָהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתַגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: וּמֹשֶׁה סְלֵק לְקֳדָם יְיָ וּקְרָא לֵהּ יְיָ מִן טוּרָא לְמֵימַר כְּדֵנָן תֵּימַר לְבֵית יַעֲקֹב וּתְחַוֵּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: ד אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל־כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבֵא אֶתְכֶם אֵלָי: אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרָיִם וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל־כַּנְפֵי נְשָׁרִים וְאָבֵא אֶתְכֶם אֵלָי: אַתּוּן חֲזַתּוּן דִּי עֲבָדִית לְמִצְרָיִם וּנְטָלִית יָתְכוֹן כְּדְעַל גַּדְפֵי נְשְׁרִין וְקָרֵבִית יָתְכוֹן לְפָלְחָנִי: ה וְעַתָּה אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְּקֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי וְהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־לִי כָּל־הָאָרֶץ: וְעַתָּה אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְּקָלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי וְהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־לִי כָּל־הָאָרֶץ: וּכְעַן אִם קַבָּלָא תְּקַבְּלוּן לְמֵימְרִי וְתִטְּרוּן יָת קְיָמִי וּתְהוֹן קֳדָמַי חַבִּיבִין מִכָּל עַמְמַיָּא אֲרֵי דִּי לִי כָּל אַרְעָא: ו וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְאַתּוּן תְּהוֹוֹן לִי מַמְלֶכֶת כְּהַנִּים וְגוֹי קַדִּישׁ אִלֵּין פִּתְגָמַיָּא דִּי תְמַלֵּל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

חמישי ז וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי הָעָם וַיָּשֶׂם

לִפְנֵיהֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּהוּ
יְהוָה: וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי הָעָם וַיָּשֶׂם
לִפְנֵיהֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה:
וַאֲתָּה מֹשֶׁה וִקְרָא לְסָבֵי עַמָּא וְסַדַּר קֳדָמֵיהוֹן יָת
כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין דְּפַקֵּדְהּ יְיָ: ח וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם
יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ כֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וַיָּשֶׁב
מֹשֶׁה אֶת־דִּבְרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה: וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם
יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ כֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וַיָּשֶׁב
מֹשֶׁה אֶת־דִּבְרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה: וַאֲתִיבוּ כָל עַמָּא
כַּחֲדָא וַאֲמָרוּ כֹּל דִּי מַלִּיל יְיָ נַעְבֵּד וַאֲתֵיב מֹשֶׁה
יָת פִּתְגָמֵי עַמָּא קֳדָם יְיָ: ט וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה הִנֵּה אָנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעַב הֶעָנָן בַּעֲבוּר
יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרִי עִמָּךְ וְגַם־בְּךָ יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם
וַיַּגֶּד מֹשֶׁה אֶת־דִּבְרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה: וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הִנֵּה אָנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעַב הֶעָנָן
בַּעֲבוּר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרִי עִמָּךְ וְגַם־בְּךָ יַאֲמִינוּ
לְעוֹלָם וַיַּגֶּד מֹשֶׁה אֶת־דִּבְרֵי הָעָם אֶל־יְהוָה: וַאֲמַר
יְיָ לְמֹשֶׁה הָא אֲנָא מִתְגְּלֵי לָךְ בְּעֵיבָא דַעֲנָנָא בְּדִיל
דְּיִשְׁמַע עַמָּא בְּמַלָּלוּתִי עִמָּךְ וְאַף בָּךְ יְהֵימְנוּן
לְעָלָם וְחַוִּי מֹשֶׁה יָת פִּתְגָמֵי עַמָּא קֳדָם יְיָ:
י וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵךְ אֶל־הָעָם וְקִדַּשְׁתָּם
הַיּוֹם וּמָחָר וְכִבְּסוּ שִׂמְלֹתָם: וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה לֵךְ אֶל־הָעָם וְקִדַּשְׁתָּם הַיּוֹם וּמָחָר
וְכִבְּסוּ שִׂמְלֹתָם: וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אִזֵיל לְוָת עַמָּא
וּתְזַמְּנוּן יוֹמָא דֵין וּמְחָר וִיחַוְּרוּן לְבוּשֵׁיהוֹן:
יא וְהָיוּ נְכֹנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי | בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי
יֵרֵד יְהוָה לְעֵינֵי כָל־הָעָם עַל־הַר סִינָי: וְהָיוּ
נְכֹנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי כִּי | בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי יֵרֵד יְהוָה
לְעֵינֵי כָל־הָעָם עַל־הַר סִינָי: וִיהוֹן זְמִינִין לְיוֹמָא
תְּלִיתָאָה אֲרֵי בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה יִתְגְּלֵי יְיָ לְעֵינֵי כָל
עַמָּא עַל טוּרָא דְסִינָי: יב וְהִגְבַּלְתָּ אֶת־הָעָם
סָבִיב לֵאמֹר הִשָּׁמְרוּ לָכֶם עֲלוֹת בָּהָר וּנְגֹעַ
בְּקְצֵהוּ כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהָר מוֹת יוּמָת: וְהִגְבַּלְתָּ
אֶת־הָעָם סָבִיב לֵאמֹר הִשָּׁמְרוּ לָכֶם עֲלוֹת בָּהָר
וּנְגֹעַ בְּקְצֵהוּ כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהָר מוֹת יוּמָת: וּתְתַחֵם
יָת עַמָּא סְחוֹר סְחוֹר לְמֵימַר אִסְתַּמָּרוּ לְכוֹן
מִלְמִסַּק בְּטוּרָא וּלְמִקְרַב בְּסוֹפֵהּ כָּל דְּיִקְרַב
בְּטוּרָא אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵל: יג לֹא־תִגַּע בּוֹ יָד
כִּי־סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ־יָרֹה יִיָּרֶה אִם־בְּהֵמָה אִם־
אִישׁ לֹא יִחְיֶה בִּמְשֹׁךְ הַיֹּבֵל הֵמָּה יַעֲלוּ בָהָר:
לָא־תִגַּע בֵּהּ יָד כִּי־סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ־יָרֹה יִיָּרֶה
אִם־בְּהֵמָה אִם־אִישׁ לָא יֶחְיֶה בְּמִשְׁכֵּהּ הַיּוֹבֵל הֵמָּה
יַעֲלוּ בָהָר: לָא תִקְרַב בֵּהּ יָדָא אֲרֵי אִתְרְגָמָא
יִתְרְגֵם אוֹ אִשְׁתְּדָאָה יִשְׁתְּדֵי אִם בְּעִירָא אִם אֱנָשָׁא
לָא יִתְקַיָּם בְּמֵיגַר שׁוֹפָרָא אִנּוּן מְרָשָׁן לְמִסַּק
בְּטוּרָא: יד וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר אֶל־הָעָם וַיְקַדֵּשׁ
אֶת־הָעָם וַיְכַבְּסוּ שִׂמְלֹתָם: וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר
אֶל־הָעָם וַיְקַדֵּשׁ אֶת־הָעָם וַיְכַבְּסוּ שִׂמְלֹתָם: וּנְחַת
מֹשֶׁה מִן טוּרָא לְוָת עַמָּא וְזַמֵּין יָת עַמָּא וְחַוָּרוּ
לְבוּשֵׁיהוֹן: טו וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם הֱיוּ נְכֹנִים
לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל־תִּגְּשׁוּ אֶל־אִשָּׁה: וַיֹּאמֶר
אֶל־הָעָם הֱיוּ נְכֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל־תִּגְּשׁוּ
אֶל־אִשָּׁה: וַאֲמַר לְעַמָּא הֱווֹ זְמִינִין לִתְלָתָא יוֹמִין
לָא תִקְרְבוּן לְצַד אִתְּתָא: טז וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד
עַל־הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם
אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה: וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר
וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל־הָהָר וְקֹל שֹׁפָר
חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה: וַהֲוָה
בְיוֹמָא תְלִיתָאָה בְּמֶהֱוֵי צַפְרָא וַהֲוָה קָלִין וּבַרְקִין
וַעֲנָנָא תַקִּיף עַל טוּרָא וְקַל שׁוֹפָרָא תַּקִּיף לַחֲדָא
וְזָע כָּל עַמָּא דִּי בְמַשְׁרְיָתָא: יז וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה
אֶת־הָעָם לִקְרַאת הָאֱלֹהִים מִן־הַמַּחֲנֶה וַיִּתְיַצְּבוּ
בְּתַחְתִּית הָהָר: וְיוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם לִקְרַאת
הָאֱלֹהִים מִן־הַמַּחֲנֶה וְיִתְיַצְּבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר:
וְאַפֵּיק מֹשֶׁה יָת עַמָּא לְקֳדָמוּת מֵימְרָא דַייָ מִן
מַשְׁרְיָתָא וְאִתְעַתָּדוּ בְּשִׁפּוֹלֵי טוּרָא: יח וְהַר סִינַי
עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְהוָה בָּאֵשׁ וַיַּעַל

עֲשֵׂנוּ כְּעֵשֶׂן הַכִּבְשָׁן וַיֶּחֱרַד כָּל־הָהָר מְאֹד: וְהַר
סִינַי עָשַׁן כֻּלּוֹ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו יְהוָה בָּאֵשׁ
וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ כְּעֵשֶׁן הַכִּבְשָׁן וַיֶּחֱרַד כָּל־הָהָר מְאֹד:
וְטוֹרָא דְסִינַי תָּנֵן כֻּלֵּהּ מִן קֳדָם דְּאִתְגְּלִי עֲלוֹהִי יְיָ
בְּאֶשָׁתָא וּסְלִיק תְּנָנֵהּ כִּתְנָנָא דְאַתּוּנָא וְזָע כָּל
טוּרָא לַחֲדָא: יט וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק
מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל: וַיְהִי
קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים
יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל: וַהֲוָה קַל שׁוֹפָרָא אָזֵל וְתָקֵף לַחֲדָא
מֹשֶׁה מְמַלֵּל וּמִן קֳדָם יְיָ מִתְעֲנֵי לֵהּ בְּקָל:
שישי כ וַיֵּרֶד יְהוָה עַל־הַר סִינַי אֶל־רֹאשׁ הָהָר
וַיִּקְרָא יְהוָה לְמֹשֶׁה אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה:
וַיֵּרֶד יְהוָה עַל־הַר סִינַי אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיִּקְרָא יְהוָה
לְמֹשֶׁה אֶל־רֹאשׁ הָהָר וַיַּעַל מֹשֶׁה: וְאִתְגְּלִי יְיָ עַל
טוּרָא דְסִינַי לְרֵישׁ טוּרָא וּקְרָא יְיָ לְמֹשֶׁה לְרֵישׁ
טוּרָא וּסְלִיק מֹשֶׁה: כא וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
רֵד הָעֵד בָּעָם פֶּן־יֶהֶרְסוּ אֶל־יְהוָה לִרְאוֹת וְנָפַל
מִמֶּנּוּ רָב: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה רֵד הָעֵד בָּעָם
פֶּן־יֶהֶרְסוּ אֶל־יְהוָה לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב: וַאֲמַר
יְיָ לְמֹשֶׁה חוּת אַסְהֵיד בְּעַמָּא דִילְמָא יְפַגְּרוּן קֳדָם
יְיָ לְמֶחֱזֵי וְיִפֹּל מִנְּהוֹן סַגִּי: כב וְגַם הַכֹּהֲנִים
הַנִּגָּשִׁים אֶל־יְהוָה יִתְקַדָּשׁוּ פֶּן־יִפְרָץ בָּהֶם
יְהוָה: וְגַם הַכָּהֲנַיָּא דְקָרִיבִין לְשַׁמְּשָׁא קֳדָם
יְיָ יִתְקַדְּשׁוּן דִילְמָא יִקְטוֹל בְּהוֹן
יְיָ: כג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה לֹא־יוּכַל הָעָם
לַעֲלֹת אֶל־הַר סִינָי כִּי־אַתָּה הַעֵדֹתָה בָּנוּ
לֵאמֹר הַגְבֵּל אֶת־הָהָר וְקִדַּשְׁתּוֹ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
אֶל־יְהוָה לֹא־יוּכַל הָעָם לַעֲלֹת אֶל־הַר סִינָי
כִּי־אַתָּה הַעֵדֹתָה בָּנוּ לֵאמֹר הַגְבֵּל אֶת־הָהָר
וְקִדַּשְׁתּוֹ: וַאֲמַר מֹשֶׁה קֳדָם יְיָ לָא יִכּוֹל עַמָּא
לְמִסַּק לְטוּרָא דְסִינַי אֲרֵי אַתְּ אַסְהַדְתָּ בָּנָא לְמֵימַר
תְּחִים יָת טוּרָא וְקַדְּשֵׁהּ: כד וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה
לֶךְ־רֵד וְעָלִיתָ אַתָּה וְאַהֲרֹן עִמָּךְ וְהַכֹּהֲנִים

וְהָעָם אַל־יֶהֱרְסוּ לַעֲלֹת אֶל־יְהוָה פֶּן־יִפְרָץ־בָּם:
וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה לֶךְ־רֵד וְעָלִיתָ אַתָּה וְאַהֲרֹן עִמָּךְ
וְהַכֹּהֲנִים וְהָעָם אַל־יֶהֱרְסוּ לַעֲלֹת אֶל־יְהוָה פֶּן־
יִפְרָץ־בָּם: וַאֲמַר לֵהּ יְיָ אִזֵיל חוּת וְתַסַּק אַתְּ
וְאַהֲרֹן עִמָּךְ וְכָהֲנַיָּא וְעַמָּא לָא יְפַגְּרוּן לְמִסַּק
לְקֳדָם יְיָ דִילְמָא יִקְטוֹל בְּהוֹן: כה וַיֵּרֶד מֹשֶׁה
אֶל־הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם: וַיֵּרֶד מֹשֶׁה אֶל־הָעָם
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם: וּנְחַת מֹשֶׁה לְעַמָּא וַאֲמַר לְהוֹן: ס
א וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר:
וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר:
וּמַלִּיל יְיָ יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין לְמֵימָר: ס
ב אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: אָנֹכִי יְהוָה אֱלָהָךְ אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִיךְ מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִים: אֲנָא יְיָ
אֱלָהָךְ דִי אַפֵּיקְתָּךְ מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם מִבֵּית
עַבְדוּתָא: ג לֹא יִהְיֶה־לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל־
פָּנָי: לָא יְהֵיֶה־לְךָ אֱלָהִים אָחֳרִים עַל־פָּנָי: לָא יְהֵי
לָךְ אֱלָהּ אָחֳרָן בַּר מִנִּי: ד לֹא תַעֲשֶׂה־לְךָ פֶסֶל ׀
וְכָל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם ׀ מִמַּעַל וַאֲשֶׁר
בָּאָרֶץ מִתָּחַת וַאֲשֶׁר בַּמָּיִם ׀ מִתַּחַת לָאָרֶץ: לֹא
תַעֲשֶׂה־לְךָ פֶסֶל ׀ וְכָל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם ׀
מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתָּחַת וַאֲשֶׁר בַּמָּיִם ׀ מִתַּחַת
לָאָרֶץ: לָא תַעְבֵּד לָךְ צֶלֶם וְכָל דְּמוּת דִּי בִשְׁמַיָּא
מִלְעֵלָּא וְדִי בְאַרְעָא מִלָּרַע וְדִי בְמַיָּא מִלְּרַע
לְאַרְעָא: ה לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי
אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֹּקֵד עֲוֹן אָבוֹת
עַל־בָּנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי: לֹא־
תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם כִּי אֲנָא יְיָ אֱלָהָךְ אֵל קַנָּא פָּקֵד עֲוֹנַיָּא דַּאֲבָהָן
עַל־בְּנִין עַל־תְּלָתָה וְעַל־רְבָעָה לְסָנְאָי:
וְעָבֵד חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָי:

וְעָשָׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָי׃
וְעָבֵד טֵיבוּ לְאַלְפֵי דָרִין לְרַחֲמַי וּלְנָטְרֵי פִּקּוּדָי׃ ס
ז לֹא תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא
יְנַקֶּה יְהוָה אֵת אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לַשָּׁוְא׃ לֹא
תִשָּׂא אֶת־שֵׁם־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה
יְהוָה אֵת אֲשֶׁר־יִשָּׂא אֶת־שְׁמוֹ לַשָּׁוְא׃ לָא תֵימֵי
יָת שְׁמָא דַּייָ אֱלָהָךְ לְמַגָּנָא אֲרֵי לָא יְזַכֵּי יְיָ יָת
דְּיֵימֵי בִּשְׁמֵהּ לְשִׁקְרָא׃ פ ח זָכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת
לְקַדְּשׁוֹ׃ זָכוֹר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ׃ תֵּהֵוִי דְכִיר
יָת יוֹמָא דְשַׁבְּתָא לְקַדָּשׁוּתֵהּ׃ ט שֵׁשֶׁת יָמִים
תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתֶּךָ׃ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד
וְעָשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתֶּךָ׃ שְׁתָּא יוֹמִין תִּפְלַח וְתַעְבֵּד
כָּל עִבְדְּתָךְ׃ י וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת | לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה אַתָּה | וּבִנְךָ־
וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר
בִּשְׁעָרֶיךָ׃ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת | לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא
תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה אַתָּה | וּבִנְךָ־וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ
וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ׃ וְיוֹמָא
שְׁבִיעָאָה שַׁבְּתָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ לָא תַעְבֵּד כָּל
עִבְדְּתָא אַתְּ וּבְרָךְ וּבְרָתָךְ עַבְדָּךְ וְאַמְתָךְ וּבְעִירָךְ
וְגִיּוֹרָךְ דִּי בְקִרְוָךְ׃ יא כִּי שֵׁשֶׁת־יָמִים עָשָׂה יְהוָה
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־
אֲשֶׁר־בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה
אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ׃ כִּי שֵׁשֶׁת־יְמִים עָשָׂה
יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־
אֲשֶׁר־בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה
אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ׃ אֲרֵי שִׁתָּא יוֹמִין עֲבַד
יְיָ יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא יָת יַמָּא וְיָת כָּל דִּי בְהוֹן
וְנָח בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה עַל כֵּן בָּרִיךְ יְיָ יָת יוֹמָא
דְשַׁבְּתָא וְקַדְּשֵׁהּ׃ ס יב כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ
לְמַעַן יַאֲרִכוּן יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ׃ כַּבֵּד אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אִמֶּךָ לְמַעַן
יַאֲרִכוּן יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן
לָךְ׃ יַקַּר יָת אֲבוּךְ וְיָת אִמָּךְ בְּדִיל דְּיוֹרְכוּן יוֹמָיךְ
עַל אַרְעָא דַּייָ אֱלָהָךְ יָהֵב לָךְ׃ ס יג לֹא תִרְצָח׃
ס לֹא תִנְאָף׃ ס לֹא תִגְנֹב׃ ס לֹא־תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ
עֵד שָׁקֶר׃ לָא תִרְצַח׃ לָא תִנְאָף׃ לָא תִגְנֹב׃
לָא־תַעֲנֵה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר׃ לָא תִקְטוֹל נְפָשׁ. לָא
תְּגוּף. לָא תִגְנוּב. לָא תַסְהֵד בְּחַבְרָךְ סַהֲדוּתָא
דְשִׁקְרָא׃ יד לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ ס לֹא־תַחְמֹד
אֵשֶׁת רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכֹל
אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ׃ לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ לֹא־תַחְמֹד
אֵשֶׁת רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר
לְרֵעֶךָ׃ לָא תַחְמֵד בֵּית חַבְרָךְ לָא תַחְמֵד אִתַּת
חַבְרָךְ וְעַבְדֵּהּ וַאֲמְתֵהּ וְתוֹרֵהּ וַחֲמָרֵהּ וְכֹל דִּי
לְחַבְרָךְ׃ פ

שביעי טו וְכָל־הָעָם רֹאִים אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־
הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־הָהָר עָשֵׁן וַיַּרְא
הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק׃ וְכָל־הָעָם רֹאִים
אֶת־הַקּוֹלֹת וְאֶת־הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת־
הָהָר עָשֵׁן וַיַּרְא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק׃ וְכָל
עַמָּא חָזַן יָת קָלַיָּא וְיָת בָּעוּרַיָּא וְיָת קַל שׁוֹפָרָא
וְיָת טוּרָא תָּנֵן וַחֲזָא עַמָּא וְזָעוּ וְקָמוּ מֵרָחֵיק׃
טז וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה דַּבֶּר־אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה
וְאַל־יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן־נָמוּת׃ וַיֹּאמְרוּ אֶל־
מֹשֶׁה דַּבֶּר־אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאַל־יְדַבֵּר עִמָּנוּ
אֱלֹהִים פֶּן־נָמוּת׃ וַאֲמָרוּ לְמֹשֶׁה מַלֵּל אַתְּ עִמָּנָא
וּנְקַבֵּל וְלָא יִתְמַלֵּל עִמָּנָא מִן קֳדָם יְיָ דִּילְמָא
נְמוּת׃ יז וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אַל־תִּירָאוּ כִּי
לְבַעֲבוּר נַסּוֹת אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹהִים וּבַעֲבוּר
תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל־פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ׃ וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אַל־תִּירָאוּ כִּי לְבַעֲבוּר נַסּוֹת
אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹהִים וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ עַל־
פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תֶּחֱטָאוּ׃ וַאֲמַר מֹשֶׁה לְעַמָּא לָא
תְדַחֲלוּן אֲרֵי בְּדִיל לְנַסָּאָה יָתְכוֹן אִתְגְּלִי לְכוֹן
יְקָרָא דַּייָ וּבְדִיל דִּתְהֵי דַּחְלַתֵּהּ עַל אַפֵּיכוֹן בְּדִיל
דְּלָא תְחוֹבוּן׃ יח וַיַּעֲמֹד הָעָם מֵרָחֹק וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ
אֶל־הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר־שָׁם הָאֱלֹהִים׃ וַיַּעֲמֹד הָעָם

מֵרָחֹק וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל־הָעֲרָפֶל אֲשֶׁר־שָׁם הָאֱלֹהִים׃
וְקַם עַמָּא מֵרָחִיק וּמֹשֶׁה קָרֵב לְצַד אַמִּיטָתָא
דְּתַמָּן יְקָרָא דַיְיָ׃ ס

מפטיר יט וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתֶּם רְאִיתֶם כִּי מִן־הַשָּׁמַיִם
דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כֹּה תֹאמַר
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתֶּם רְאִיתֶם כִּי מִן־הַשָּׁמַיִם
דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם׃ וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה כְּדֵין תֵּימַר לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל אַתּוּן חֲזִתּוּן אֲרֵי מִן שְׁמַיָּא מַלֵּילִית
עִמְּכוֹן׃ כ לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי
זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם׃ לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף
וֵאלֹהֵי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם׃ לָא תַעְבְּדוּן קֳדָמַי
דַּחְלָן דִּכְסַף וְדַחְלָן דִּדְהָב לָא תַעְבְּדוּן לְכוֹן׃
כא מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה־לִּי וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת־
עֹלֹתֶיךָ וְאֶת־שְׁלָמֶיךָ אֶת־צֹאנְךָ וְאֶת־בְּקָרֶךָ
בְּכָל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת־שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ
וּבֵרַכְתִּיךָ׃ מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה־לִּי וְזָבַחְתָּ עָלָיו
אֶת־עֹלֹתֶיךָ וְאֶת־שְׁלָמֶיךָ אֶת־צֹאנְךָ וְאֶת־בְּקָרֶךָ
בְּכָל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת־שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ
וּבֵרַכְתִּיךָ׃ מַדְבַּח אַדְמְתָא תַּעְבֵּד קֳדָמַי וּתְהֵי דַּבַּח
עֲלוֹהִי יָת עֲלָוָתָךְ וְיָת נִכְסַ קוּדְשָׁךְ מִן עָנָךְ וּמִן
תּוֹרָךְ בְּכָל אַתְרָא דִּי אַשְׁרֵי יָת שְׁכִנְתִּי לְתַמָּן
אֶשְׁלַח בִּרְכָתִי לָךְ וֶאֱבָרְכִנָּךְ׃ כב וְאִם־מִזְבַּח
אֲבָנִים תַּעֲשֶׂה־לִּי לֹא־תִבְנֶה אֹתָן גָּזִית כִּי
חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ עָלֶיהָ וַתְּחַלְלֶהָ׃ וְאִם־מִזְבַּח אֲבָנִים
תַּעֲשֶׂה־לִּי לֹא־תִבְנֶה אֹתָן גָּזִית כִּי חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ
עָלֶיהָ וַתְּחַלְלֶהָ׃ וְאִם מַדְבַּח אַבְנִין תַּעְבֵּד קֳדָמַי
לָא תִבְנֵי יָתְהֶן פְּסִילָן לָא תְרִים חַרְבָּךְ עֲלַהּ
וּתְחַלְלִנַּהּ׃ כג וְלֹא־תַעֲלֶה בְמַעֲלֹת עַל־מִזְבְּחִי
אֲשֶׁר לֹא־תִגָּלֶה עֶרְוָתְךָ עָלָיו׃ וְלָא־תַעֲלֶה
בְּמַעֲלָת עַל־מַדְבְּחִי אֲשֶׁר לָא־תִתְגְּלֵה עֶרְוָתָךְ עֲלֵיהוֹן׃
וְלָא תִסַּק בְּדַרְגִּין עַל מַדְבְּחִי דְּלָא תִתְגְּלֵי עֶרְיָתָךְ
עֲלוֹהִי׃ ס פ פ

ע״ב פסוקים, יונד״ב סימן.

הפטרה לפרשת יתרו בישעיה פרק ו

ו א בִּשְׁנַת־מוֹת הַמֶּלֶךְ עֻזִּיָּהוּ וָאֶרְאֶה אֶת־אֲדֹנָי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא וְשׁוּלָיו מְלֵאִים
אֶת־הַהֵיכָל׃ ב שְׂרָפִים עֹמְדִים | מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד בִּשְׁתַּיִם | יְכַסֶּה פָּנָיו
וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף׃ ג וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ | קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת
מְלֹא כָל־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃ ד וַיָּנֻעוּ אַמּוֹת הַסִּפִּים מִקּוֹל הַקּוֹרֵא וְהַבַּיִת יִמָּלֵא עָשָׁן׃ ה וָאֹמַר אוֹי־לִי
כִּי־נִדְמֵיתִי כִּי אִישׁ טְמֵא שְׂפָתַיִם אָנֹכִי וּבְתוֹךְ עַם־טְמֵא שְׂפָתַיִם אָנֹכִי יֹשֵׁב כִּי אֶת־הַמֶּלֶךְ יְהוָה
צְבָאוֹת רָאוּ עֵינָי׃ ו וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן־הַשְּׂרָפִים וּבְיָדוֹ רִצְפָּה בְּמֶלְקָחַיִם לָקַח מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ׃ ז וַיַּגַּע
עַל־פִּי וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָגַע זֶה עַל־שְׂפָתֶיךָ וְסָר עֲוֹנֶךָ וְחַטָּאתְךָ תְּכֻפָּר׃ ח וָאֶשְׁמַע אֶת־קוֹל אֲדֹנָי אֹמֵר
אֶת־מִי אֶשְׁלַח וּמִי יֵלֵךְ־לָנוּ וָאֹמַר הִנֵּנִי שְׁלָחֵנִי׃ ט וַיֹּאמֶר לֵךְ וְאָמַרְתָּ לָעָם הַזֶּה שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ
וְאַל־תָּבִינוּ וּרְאוּ רָאוֹ וְאַל־תֵּדָעוּ׃ י הַשְׁמֵן לֵב־הָעָם הַזֶּה וְאָזְנָיו הַכְבֵּד וְעֵינָיו הָשַׁע פֶּן־יִרְאֶה בְעֵינָיו
וּבְאָזְנָיו יִשְׁמָע וּלְבָבוֹ יָבִין וָשָׁב וְרָפָא לוֹ׃ יא וָאֹמַר עַד־מָתַי אֲדֹנָי וַיֹּאמֶר עַד אֲשֶׁר אִם־שָׁאוּ עָרִים
מֵאַיִן יוֹשֵׁב וּבָתִּים מֵאֵין אָדָם וְהָאֲדָמָה תִּשָּׁאֵה שְׁמָמָה׃ יב וְרִחַק יְהוָה אֶת־הָאָדָם וְרַבָּה הָעֲזוּבָה
בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃ יג וְעוֹד בָּהּ עֲשִׂירִיָּה וְשָׁבָה וְהָיְתָה לְבָעֵר כָּאֵלָה וְכָאַלּוֹן אֲשֶׁר בְּשַׁלֶּכֶת מַצֶּבֶת בָּם
זֶרַע קֹדֶשׁ מַצַּבְתָּהּ׃

להיות עם הזמן

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', ט"ז בשבט	4.25	5.12	5.33	6.32	9.08	11.55	12.25	17.25.7	17.50
ש"ק, י"ז בשבט	4.24	5.11	5.32	6.31	9.08	11.55	12.25	17.26.6	17.51
א', י"ח בשבט	4.23	5.10	5.31	6.30	9.07	11.55	12.25	17.27.4	17.52
ב', י"ט בשבט	4.22	5.09	5.31	6.29	9.07	11.55	12.25	17.28.3	17.53
ג', כ' בשבט	4.22	5.08	5.30	6.28	9.06	11.55	12.25	17.29.1	17.54
ד', כ"א בשבט	4.21	5.07	5.29	6.27	9.05	11.55	12.25	17.29.9	17.54
ה', כ"ב בשבט	4.20	5.06	5.28	6.26	9.05	11.55	12.25	17.30.8	17.55
ו', כ"ג בשבט	4.19	5.05	5.27	6.25	9.04	11.55	12.25	17.31.6	17.56

הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות

לוח ללימוד הרמב"ם

ט"ז בשבט ה'תשפ"ה – כ"ג בשבט ה'תשפ"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט"ז בשבט	הל' עדות פרק יא-יג.	הל' שאר אבות הטומאות.. פרק טו.	מל"ת רפו.
ש"ק	י"ז בשבט	פרק יד-טז.	פרק טז.	מל"ת רפז.
א'	י"ח בשבט	פרק יז-יט.	פרק יז.	מל"ת רפה.
ב'	י"ט בשבט	פרק כ-כב.	פרק יח.	מ"ע קפ.
ג'	כ' בשבט	הל' ממרים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יט.	מ"ע קעד. מל"ת שיב. שיג. שיד.
ד'	כ"א בשבט	פרק ד-ו.	פרק כ.	מל"ת שיח. שיט. מ"ע רי. ריא.
ה'	כ"ב בשבט	פרק ז. הל' אבל.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הל' טומאת אוכלין.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת קצה. מ"ע לז.
ו'	כ"ג בשבט	פרק ג-ה.	פרק ב.	מל"ת קסח.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
יתרו	16:45	18:01	17:06	18:03	16:55	18:01	17:07	18:04
משפטים	16:51	18:07	17:12	18:08	17:01	18:07	17:13	18:09

לזכות אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,
בני הרה"ח ר' **שלום ישעי'** ע"ה **דייטש**